

Збірник наукових матеріалів
XXXVI Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«ІННОВАЦІЇ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ»

18 листопада 2019 року

Частина 4

м. Вінниця

Інновації науки XXI століття, XXXVI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 18 листопада 2019 року. – Ч.4, с. 74.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXXVI Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Інновації науки XXI століття», 18 листопада 2019 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економічні науки

<i>Павлюк Н.А.</i> АНАЛІЗ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ.....	5
<i>Перегудова А.С., Корж М.А.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ПРОЦЕСІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ.....	7
<i>Петрук І.Р., Петрук В.А.</i> ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБОРОТУ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	13
<i>Підопригора Ю.О., Геєнко М.М.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ	16
<i>Савінова Д.О.</i> БОРОТЬБА З НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЮ ПРАЦЕЮ В УКРАЇНІ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ БЮДЖЕТНОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ	18
<i>Сірук А.В.</i> СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПЦІЇ «КЛУБ-ГОТЕЛЬ» В УКРАЇНІ	23
<i>Скнаріна І.В., Корж М.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА АГРАРНУ ПРОДУКЦІЮ В УКРАЇНІ	29
<i>Ковтун К.О., Мазуренко Н.В., науковий керівник Таращенко Н.А.</i> РОЛЬ АУДИТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУР ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА ДО ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	31
<i>Твердун С.О., науковий керівник: Корж М.А.</i> ВПЛИВ ОФШОРНИХ КОНТРАГЕНТІВ НА ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ	35
<i>Тернова І.А., Власенко В.В.</i> СУЧАСНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ	39
<i>Трехлєбова С.І.</i> ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	43
<i>Угрюмова К.О., Краснопольський Р.В., науковий керівник Вергелюк Ю.Ю.</i> ВЗАЄМОДІЯ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА КОМПАНІЙ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ НА СУЧАСНОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ	52

<i>Федоровська Д.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В АГРОПОМИС- ЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	56
<i>Федурця В.П., Пилипканич А.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСО- ОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	59
<i>Халаїм В.М.</i> ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	62
<i>Шапоренко О.О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНИХ ПОКАЗ- НИКІВ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ.....	65
<i>Щегельська А.О.</i> АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК У СИСТЕМІ ОПОДАТКУ- ВАННЯ УКРАЇНИ	69

АНАЛІЗ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

*Павлюк Н.А.,
Студентка факультету ННІ економіки
оподаткування та митної справи
Національного університету
Державної фіскальної служби України
Науковий керівник: Корж М. А.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії
м. Ірпінь, Україна*

Міжнародна практика засвідчує, що енергетична безпека держав пов'язана як із гарантіями безперервних нафтових поставок, так і з прийнятним ціновим рівнем. Проблема ціноутворення завжди буде актуальною, незалежно від товарної продукції. На сучасному етапі не існує точних методів обрахунку об'єктивних цін на нафтопродукти.

Відповідно до методичних розрахунків Міністерства енергетики і вугільної промисловості України [1] цінова структура нафтопродуктів має вигляд: закупівельна ціна палива – 47% в роздрібній ціні бензину та 52% в ціні дизпалива (вартість переробленої нафти, затрати на здійснення її транспортування, дохід нафтопереробника та рейдерська маржа); податкові платежі в ціні на АЗС (акцизний податок, ПДВ, податок на роздрібний продаж акцизної товарної продукції). В 2018 році акцизний податок із бензинів – 213.5 євро за 1000 л, на дизпаливо – 139.5 євро за 1000 л. Із врахуванням 20% ПДВ, частка податкових платежів в ціні палива на АЗС – 40%, ДП – 33%. В порівнянні: в державах ЄС в середньому частка податкових платежів для бензинів – 60% і для ДП – 54%; логістика – 2-3%: транспортування (із врахуванням продуктових затрат), умовно-постійні затрати АЗС (електрика, охорона, в ода, інкасація, заробітна плата працівників, повернення кредитів); дохід нафтотрейдерів – 8-10%.

Головними факторами, котрі здійснюють вплив на ціноутворення на ринку нафтопродуктів є: зміна валютного курсу, коливання цін на нафту,

податкові платежі, логістика, закупівельна ціна і доходи нафтотрейдерів [2]. Ці фактори суттєво здійснюють вплив на ціну нафтопродуктів, тому динаміку цін доцільно аналізувати не по роках а по місяцях (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка зміни цін на нафтопродукти у 2019 році (січень - жовтень)

Міс.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середні ціни на нафтопродукти по Україні у 2019 (грн./літр) (станом на останній день місяця)										
Бензин А-95 преміум	29,61	29,56	29,63	30,99	31,49	31,37	30,13	30,01	30,00	29,99
Бензин А-95	28,50	28,44	28,49	29,80	30,32	30,32	28,87	28,76	28,76	28,74
Бензин А-92	27,42	27,37	27,42	28,75	29,30	29,21	27,85	27,73	27,74	27,70
Дизельне паливо	28,44	28,33	28,33	29,38	29,83	29,69	28,31	28,19	28,25	28,18
Дизельне паливо	11,29	10,47	12,57	13,47	13,50	13,26	12,17	11,68	11,97	11,50

Джерело: складено автором на основі [3]

З таблиці 1., бачимо, що динаміка цін на нафтопродукти є хаотичною, і постійно міняється, що обумовлено вищеназваними нами факторами.

Відзначимо, що наша держава за 2007 – 2018 роки зменшила обсяги видобутку нафти в два рази, адже ще 10 років назад в нашій державі функціонувало 6 нафтопереробних заводів. Нині функціонує 2 виробника нафтопродуктів – Кременчуцький нафтопереробний завод «Укртатнафта» та Шебелинський газопереробний завод держкомпанії «Укргазвидобування». Відповідно до підсумків 2018 року Кременчуцький НПЗ займав 36% ринку бензину та 11,5% ринку дизпалива, Шебелинський ГПЗ – 6,4 та 1,5% ринку відповідно.

Головною країною, яка імпортує пальне в нашу державу є Білорусь. Із ЄС нафтопродукти – везуть одиниці. А РФ почала обмежувати поставки нафтопродуктів на український ринок. Наша держава, відповідно, здійснює експорт в інші держави (Румунію, Італію, Кіпр, Латвію, тощо) мазут, ціна за котрий на 17,7 % є меншою від ціни імпортової нафти. [2].

Отже, із різних причин – політичних чи економічних ціна на нафтопродукти в нашій державі буде коливатись, маючи власну ринкову тенденцію. В процесі дослідження ми встановили, що ціноутворення ринку нафтопродуктів регулюється державою. Основними факторами, які впливають на ціноутворення ринку нафтопродуктів є: зміна курсу долара, коливання цін на нафту, податки. Завдяки даним чинникам ціни на нафтопродукти змінюються щоденно.

Література:

1. Офіційні дані Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. URL: <http://mpe.kmu.gov.ua/>

2. Мельничук В. С. Утворення ціни нафтопродуктів в Україні / В. С. Мельничук, А. В. Мельничук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. - Вип. 24(2). - С. 125-128. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuu-mevcg_2019_24\(2\)__26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuu-mevcg_2019_24(2)__26).

3. Офіційні дані Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/markets/fuel/2019-01/>

УДК 657

Економічні науки

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ПРОЦЕСІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Перегудова А.С.,
студентка ННІОАА
Корж М.А.

к. е. н., доцент кафедри економічної теорії
Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Україна

Реалізація цілей держави щодо впливу на рівень цін та процеси ціноутворення здійснюється в рамках державної цінової політики, що представляє собою діяльність центральних та місцевих органів влади, спрямовану на підтримку такого рівня цін, при якому б забезпечувалась

рентабельна діяльність суб'єктів господарювання та реальна заробітна плата найманих працівників, зберігався паритет цін у різних галузях народного господарства, підтримувалась стійкість національної грошової одиниці та стабільність інших економічних параметрів у державі [1, с.106].

Об'єктивними чинниками, які визначають необхідність регулювання державою процесів ціноутворення, є неможливість ринкових механізмів саморегуляції виконувати низку функцій, необхідних для забезпечення збалансованого розвитку суспільства. Іншим важливим та актуальним на сьогодні питанням загальносуспільного значення, вирішення якого в основному бере на себе держава, є стимулювання впровадження екологічно безпечних технологій у виробництві, обмеження обсягів забруднення навколишнього середовища. При вільному ринковому ціноутворенні фактором, що може вплинути на встановлення ціни, є зміни у платоспроможному попиті, то такі аспекти, як екологічні, соціальні чи інші проблеми, що мають суспільний характер, не можуть бути відображені в ціні.

Отже, метою державної цінової політики є врахування в процесі формування ціни інтересів третього суб'єкта – суспільства, на відміну від цілком ринкового ціноутворення, при якому рівноважна ціна визначається виходячи із задоволення інтересів тільки двох суб'єктів – покупця і продавця. В умовах зростання відкритості національних економік, важливою стає роль державного регулювання щодо захисту внутрішнього ринку від зовнішньої конкуренції та проведення політики протекціонізму, реалізація якої здійснюється з використанням методів цінового регулювання. Недосконалість конкуренції на внутрішньому ринку та існування природних монополій також потребують заходів держави щодо запобігання формуванню монопольних об'єднань, підтримки конкурентного середовища та обмеження необґрунтованого підвищення цін природними монополістами та іншими підприємствами, що займають монопольне становище на ринку [2, с.377].

Серед факторів, які спричиняють необхідність втручання держави у процеси формування і встановлення цін, можна виокремити і такі, що визначаються

потребами самої держави і виконанням нею її функцій. Так, держава є єдиним суб'єктом, на який можуть бути покладені функції оборони, захисту правопорядку, підтримки конституційного ладу, врегулювання надзвичайних ситуацій. Для реалізації функцій необхідним є формування централізованих фондів фінансових ресурсів – бюджетів, та встановлення непрямих податків, як одного з основних джерел, що забезпечують наповнення бюджету. У такому випадку вплив держави на встановлення ціни шляхом включення до неї непрямих податків визначається потребою у формуванні фінансового базису для забезпечення її діяльності. Інша роль непрямих податків, зокрема акцизів, може полягати у необхідності обмеження споживання деяких груп товарів, що, як правило, є шкідливими для здоров'я людини (акцизні збори на алкогольні, тютюнові вироби). У цьому випадку вплив держави на встановлення ціни визначатиметься виконанням нею соціальної функції. Таким чином, участь держави у регулюванні процесів ціноутворення забезпечує досягнення ряду соціальних, економічних, екологічних та інших переваг, що здебільшого мають загальносуспільне значення, та не можуть бути досягнуті при використанні механізмів вільного ринкового ціноутворення. Водночас, будь-яке втручання держави у функціонування ринкової економіки, а особливо у цінову сферу, вносить відповідні викривлення у процеси суспільного відтворення, що може мати і негативні наслідки. Зокрема, фіксація цін чи обмеження їх зростання на товари першої необхідності, та одночасне штучне завищення цін на інші групи товарів змінює пропорції розподілу національного доходу між галузями економіки, обмежує підприємства відповідних галузей у можливостях здійснення інвестиційної діяльності, розширення виробництва, удосконалення та підвищення якості існуючих видів товарів [3, с.135].

Держава має багато дієвих важелів впливу на формування цін національної економіки, але практика свідчить про те, що реальний рівень цін товарів і послуг, на жаль, не забезпечує поставлених цілей національного ціноутворення. Законодавство України про ціни і ціноутворення ґрунтується на Конституції України та складається з Господарського кодексу України, Податкового кодексу України, законів України «Про ціни і ціноутворення», «Про захист економічної

конкуренції» та низки інших законодавчих і нормативно-правових актів [4]. Процес ціноутворення є важливим і водночас досить складним та динамічним. У Законі України «Про ціни і ціноутворення» під ціноутворенням розуміється процес формування та встановлення цін [4]. Проте вважаємо, що ціноутворення не обмежується лише формуванням і встановленням цін. Сюди також слід віднести такі процедури, як контроль над дотриманням законодавства, прогноз динаміки цін, розрахунок допустимих їхніх меж, постійний моніторинг обґрунтованості сформованої ціни. Відсутність державного регулювання цін у секторі економіки сприяє зловживанню під час збуту продукції, розвитку спекулятивних проявів, неоправданому зростанню кількості посередників, нераціональному перепродуванню та тіньовому обігу товарів, передусім на ринках продовольства. Під час формування результативного ціноутворення в Україні недостатньо використовується досвід розвинених країн. Їхній досвід свідчить, що підвищенню ефективності ціноутворення та стабілізації цін сприяють такі чинники, як: – простота та зручність системи оподаткування; – мобільність і гнучкість податкової системи; – обґрунтованість фінансових потреб держави. Удосконаленню податкової системи сприяло б і надання пільг платникам податку на прибуток у частині зниження собівартості продукції. Вилучення цієї частини прибутку з бази оподаткування стимулювало б підприємства краще шукати шляхи зниження собівартості, збільшувати заощадження для модернізації або розширення виробництва. Однак реформована податкова система України значною мірою орієнтована на задоволення інтересів держави всупереч інтересам підприємницького класу та домогосподарств, оскільки зміна ставок оподаткування за новим Податковим кодексом суттєво не змінила ні величини податкових надходжень до бюджету, ні надмірне податкове навантаження на платників податків. Важливим недоліком діючої системи ціноутворення в Україні є те, що вона не стимулює формування ефективного розвитку економіки, зокрема співвідношення темпів зростання продуктивності праці та фонду споживання на макро - та мікроекономічному рівнях.

У сучасних економічних умовах ефективність державної політики цінового регулювання забезпечується збалансованим використанням усіх

методів та інструментів впливу на ціни і процеси ціноутворення. Однак, враховуючи перехідний стан економіки України, її вразливість до різних дестабілізуючих чинників, пріоритетне значення в регулюванні цін у країні повинне надаватися саме бюджетно-податковим важелям. Їх застосування дозволяє точніше прогнозувати результат здійснення регулюючих заходів, забезпечує повне охоплення об'єктів регулювання та є більш дієвим в умовах підвищення відкритості економік, інтеграції фінансових систем та лібералізації зовнішньо-торгівельної діяльності [3, с.140].

Діючий механізм ціноутворення відбиває реальний стан ефективності економіки в Україні. У ході формування ефективного ціноутворення в Україні недостатньо використовуються досвід і тенденції економічно розвинених країн. Так, досвід розвинених країн свідчить, що підвищенню ефективності ціноутворення та стабілізації внутрішніх та зовнішніх цін сприяють: простота та зручність системи оподаткування; мобільність і гнучкість податкової системи в умовах швидких соціально-економічних змін; обґрунтованість фінансових потреб держави; помірність оподаткування; відповідність податкової системи критеріям справедливості; інтеграція цільових соціальних податків та їх реформування спираючись на ефективний світовий досвід.

Зниження податкового тиску на суб'єктів економіки, вдосконалення величини та структури оподаткування орієнтовно на рівень інфляції сприятимуть підвищенню ефективності ціноутворення, значній стабілізації цін, підвищенню реальних доходів як домашніх господарств, так і підприємницького сектора. Останні могли б стати додатковими внутрішніми інвестиційними ресурсами виробничої сфери національної економіки, яка для забезпечення зростання потребує суттєвого оновлення. Водночас, таке реформування сприяло б і збільшенню податкових надходжень до бюджету [1, с.110].

Вдосконаленню податкової системи в межах означеної проблеми сприяло б і надання пільг платникам податку на прибуток в частині зниження собівартості продукції. Вилучення цієї частини прибутку з бази оподаткування стимулювало б підприємства активніше шукати шляхи зниження собівартості, збільшувати

заощадження для модернізації та розширення виробництва. А це сприяло б зростанню обсягів виробництва та, врешті, бази оподаткування. Таким чином, потреба оптимізації національного досвіду ціноутворення зумовлює необхідність обмеження урядом рівнів прибутків у торгово-посередницькій сфері.

Отже, на сучасному етапі розвитку української економіки ринкове господарство не може повністю ефективно виконувати функцію ціноутворення, а державне регулювання цін потребує вироблення ефективних механізмів, які нейтралізують чинники негативного впливу в кризових умовах. Аналіз законодавчого забезпечення регулювання ціноутворення в Україні продемонстрував необхідність продовження дослідження в напрямі осучаснення та напрацювання пропозицій удосконалення впливу держави на цінотворчий процес для більш повного врахування умов трансформації ринкового середовища у цілому. Нагальним завданням державного регулювання цін в Україні сьогодні є забезпечення збалансованих цін на товари, що відповідають за продовольчу безпеку країни, та на стратегічні ресурси.

Література:

1. Гуда Н. Е.. Економічна суть ціни та ціноутворення в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та держава № 5/2019. С.106—110.

2. Гут Л.В, Мотольська К.В. Аналіз проблем сучасного ціноутворення та шляхи підвищення його ефективності. Приазовський економічний вісник. Випуск 3(14) 2019. С. 377–380.

3. Н.М. Сташкевич, К.В. Красільнікова. Сучасні проблеми ціноутворення в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць. 2017. №2-3(63-64). С. 135–143.

4. Конституція України : Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17> (дата звернення: 14.05.2019).

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБОРОТУ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Петрук І.Р.,

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства;

Петрук В.А.,

к.т.н., доцент кафедри економіки підприємства

Національний університет

водного господарства та природокористування

м. Рівне, Україна

Однією з важливих галузей національної економіки є торгівля. Особливе місце належить роздрібній торгівлі, де покупцем стає кінцевий споживач, фізична чи юридична особа. Основна мета роздрібною торгівлі зводиться до стабільного забезпечення високоякісними товарами широкого асортименту різних категорій населення для задоволення їхнього попиту на ці товари. Саме роздрібна торгівля завершує процес товарного обігу, адже за її допомогою товари, які вироблені в інших галузях економіки доводяться до кінцевого споживача. Основним показником розвитку роздрібною торгівлі є роздрібний товарооборот, оскільки він виступає індикатором соціально-економічного розвитку країни та суттєво впливає на стан грошового обігу, стійкість національної грошової одиниці, рівень бюджетних надходжень, а також визначає масштаби імпортоспоживання та потенціал розвитку експорту.

Залежно від територіальних меж ринку товарооборот підприємств роздрібною торгівлі можна класифікувати на два види: 1) товарооборот підприємства роздрібною торгівлі на внутрішньому ринку – це обсяги продажу товарів вітчизняного виробництва та імпортованих товарів підприємством роздрібною торгівлі в межах області, країни; 2) товарооборот підприємства роздрібною торгівлі на зовнішньому ринку – це обсяги продажу товарів підприємством роздрібною торгівлі за межі країни (експорт) [1].

Роль роздрібної торгівлі в розвитку економіки України досить вагома, оскільки частка роздрібного товарообороту у валовому внутрішньому продукті є значною, про що свідчить динаміка валового внутрішнього продукту та роздрібного товарообороту в Україні за останні роки, наведені у таблиці 1 [2].

Таблиця 1 – Валовий внутрішній продукт та роздрібний товарооборот в Україні

Рік	Валовий внутрішній продукт, млн. грн	Роздрібний товарооборот, млн. грн	Частка роздрібного товарообороту у ВВП, %
2014	1586915	438343	27,62
2015	1988544	487558	24,51
2016	2385367	555975	23,31
2017	2983882	586330	19,65
2018	3 558 706	930629	26,15

Таблиця сформована на основі джерела [2]

Важливим фактором, від якого залежить обсяг роздрібного товарообороту, є платоспроможний купівельний попит населення. Який, в свою чергу, формується під впливом таких показників як кількість, склад, соціальна структура, міграція населення, рівень задоволення потреб від власного господарства і розвивається відповідно зі зростанням промислового та сільськогосподарського виробництва, збільшенням чисельності робітників і службовців, фонду їх заробітної плати, а отже зі зростанням доходів населення.

Вивчення статистичних даних [3] та Проведені дослідження, результати яких наведені у таблиці 2, свідчать про тісний зв'язок величини товарообігу і показника доходу населення.

Таблиця 2 – Дохід населення та роздрібний товарооборот у Рівненській області

№ з/п	Показник	Од. вим.	Роки				
			2015	2016	2017	2018	2019 (січень-червень)
1.	Дохід населення	млн. грн	40309	47356	61831	72819	–
2.	Роздрібний товарооборот, всього	млн. грн	9422,2	9853,4	9403,4	10749,2	5818,9
	у т.ч.: - продовольчі товари	%	34,5	35,3	30,3	32,7	34,6
	- непродовольчі товари	%	65,5	64,7	69,7	67,3	65,3

Таблиця сформована на основі джерела [3]

Як видно з даних таблиці 2, із збільшенням доходу населення спостерігається тенденція до зростання роздрібного товарообороту і збільшення частки продажів продовольчих товарів в структурі реалізації продовольчих та непродовольчих товарів.

Однак більш точну оцінку тенденцій розвитку товарообороту, можна отримати за допомогою індексу фізичного обсягу, дані про динаміку якого наведені у таблиці 3, який являє собою відношення обсягу роздрібного товарообороту за звітний період звітного року до обсягу відповідного періоду попереднього року, перерахованого у порівнянних цінах з використанням індексу споживчих цін на товари.

Таблиця 3 – Динаміка індексу фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі (у порівняльних цінах), %

№ з/п	Ринок	Роки				
		2015	2016	2017	2018	2019 (січень-вересень)
1.	Україна	79,3	104	108,8	106,2	109,8
2.	Рівненська область	85,1	101,3	102,7	109,3	110,5

Таким чином, в результаті проведеного дослідження товарообороту в Рівненській області встановлено, що торгівельна галузь області має позитивну динаміку розвитку. Збільшення обсягів роздрібного товарообороту, як в абсолютних показниках так і у відносних, дає додатковий поштовх в розвитку економіки як області так і країни в цілому, виконується найважливіша соціальна функція – підвищення добробуту та якості життя населення, а в підсумку – і здоров'я нації.

Література:

1. Височин І. В. Систематизація видів товарообороту підприємств роздрібної торгівлі. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. № 5 (44). 2010. С. 145-1149.

2. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Статистична інформація. *Головне управління статистики в Рівненській області*. URL: <http://www.gusrv.gov.ua/>.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Підпригора Ю.О.

магістрант факультету економіки і менеджменту

Гесенко М.М.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри

фінансів, банківської справи та страхування

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

В умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки України податкові надходження стали основним інструментом формування доходів бюджетів усіх рівнів та гарантії громадянам належного життєвого рівня. У більшості країн світу податки є ефективним знаряддям державної політики відносно життєдіяльності суспільства, а саме: перерозподілу ВВП у соціальному, віковому, територіальному та галузевому аспектах, компенсації недоліків ринкових механізмів, розміщення ресурсів і забезпечення суспільними благами, заохочення бізнесу, ділової та інвестиційної активності, мотивації до праці, підтримання рівня зайнятості, антициклічного регулювання економіки, а також стабілізації ринкової кон'юнктури [1, с.217]. На сьогоднішній день пріоритетним напрямом реформування і вдосконалення системи оподаткування в Україні є підвищення ефективності та якості податкового адміністрування.

Як зазначають дослідники, у світовій практиці виділяють три моделі взаємовідносин держави та платників податків.

1. Домінування держави у взаємовідносинах «держава – платники податків». У цих взаємовідносинах платники здебільшого наділені обов'язками, а держава – правами. Платники податків у такій моделі розглядаються як постачальники фінансових ресурсів. Оскільки їхні права обмежені, то вони не зацікавлені в добровільному виконанні своїх податкових зобов'язань, тому рівень ухиляння від оподаткування є високим. Держава зі свого боку збільшує адміністративний тиск, застосовуючи дедалі жорсткіші засоби контролю. У

результаті збільшується державний контрольний апарат і зростає рівень тіньової економіки. Така модель притаманна авторитарним державам і, безумовно, не може застосовуватись у демократичних країнах [2] .

2. Домінування платника у взаємовідносинах «держава – платники податків». Така модель притаманна слабким державам із низькоефективним державним апаратом. Унаслідок безконтрольних дій платників рівень ухилення від оподаткування, як і в попередній моделі, зростає. Таким чином, зменшується обсяг податкових надходжень до державного бюджету й викривляються умови конкурентного середовища, оскільки платники податків, що ухиляються від оподаткування, отримують додаткові фінансові ресурси для подальшого їх інвестування у свій бізнес. Модель домінування платника не може бути ефективною, оскільки рано чи пізно її наслідком стане криза державних фінансів і посилення державного контролю аж до домінування держави над платниками.

3. Модель взаємних зобов'язань. Цю модель обирають демократичні країни та країни з перехідною економікою. Усі суб'єкти податкових відносин є рівноправними, а діяльність кожного з них є підконтрольною та підзвітною. І держава в особі фіскальних органів, і платники зобов'язані дотримуватися податкового законодавства та наділені однаковими гарантіями щодо дотримання й захисту своїх законних прав. Платник розглядається вже не як об'єкт контролю, а як рівний партнер, який сплачує платежі податкового характеру за отримання належних послуг і гарантій із боку держави [3, с.138].

Можемо стверджувати, що з урахуванням закордонного досвіду, удосконалення системи адміністрування податків має розпочинатися з налагодження партнерських взаємовідносин між платниками та податковими органами, що базується на якісно новому розумінні місця людини в державі й у податковому адмініструванні, на повазі до її прав та інтересів. У такому разі сплата платежів податкового характеру має стати добровільною як для фізичних так і для юридичних осіб.

Крім того, на нашу думку, ще одним складовим елементом системи формування адміністрування податків в Україні як для фізичних так і для юридичних осіб має стати діджиталізація податкових сервісів, що дозволить в режимі онлайн контролювати обіг та адміністрування податків по всій країні, активно протидіяти схемам мінімізації сплати податків, а також сприятиме зростанню податкових надходжень.

Література:

1. Крупка М.І., Кміть В.М., Паславська Р.Ю. Адміністрування податків в Україні: стан, проблеми і перспективи. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип. 26.2. С.217-224.

2. Ільяшенко В. Удосконалення системи адміністрування податкових платежів до державного бюджету. Ефективна економіка. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1953>.

3. Паславська Р. Основні напрями реформування вітчизняної системи адміністрування податків. Формування ринкової економіки в Україні: науковий збірник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. Вип. 31. Ч. 2. С. 135-140.

БОРОТЬБА З НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЮ ПРАЦЕЮ В УКРАЇНІ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ БЮДЖЕТНОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ

Савінова Д.О.,

студентка фінансового факультету

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

Науковий керівник: к.е.н, Ковіня М.М.

Серед питань бюджетної безпеки на сьогодні активно розглядається проблема незадекларованої праці. Втрачаючи доходи через високий рівень тіньової зайнятості, держава змушена піти на непопулярні кроки: підвищення податків для підтримки державних витрат і надання соціальних послуг

населенню. Це, в свою чергу, стає додатковим податковим тягарем як для підприємств, так і для громадян, якщо підвищення платежів зосереджено на непрямих податках, уникнути сплати яких при споживанні майже неможливо. Таким чином утворюється замкнуте коло з небажання сплачувати офіційно податки та обов'язкові платежі соціального характеру, які є обов'язковими при офіційному працевлаштуванні, та посиленням податкового тиску з боку держави для забезпечення надходжень до бюджетів та цільових фондів [1].

В сучасних вітчизняних умовах незадекларована праця зустрічається у вигляді фіктивної самозайнятості, проведення діяльності без державної реєстрації, неоформлення трудових відносин, замаскованих трудових відносин, приховування від державних органів частини заробітної плати або відпрацьованого робочого часу тощо. Повністю задекларованою працею вважають таку, що характеризується укладанням трудового договору між роботодавцем та найманим працівником, офіційним повідомлення про працевлаштування державну податкову службу, офіційною і в повному розмірі виплатою заробітної плати, сплатою за працівника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Незадекларована праця є загрозою не тільки для бюджетів та державних цільових фондів у вигляді недоотримання коштів, а й для робітників: позбавлення гарантованого державою розміру заробітної плати, виплати своєчасно та не нижче мінімальної заробітної плати, офіційної відпустки, відпустки по догляду за дитиною тощо; виплат у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю; допомоги у разі настання нещасного випадку під час виробничого процесу; соціального страхування тощо. Працівник втрачає страховий стаж при розрахунку розміру пенсії, що є загрозою добробуту громадян у майбутньому та збільшення державних виплат на їх соціальне забезпечення.

Неофіційно працевлаштований працівник позбавлений законодавчого захисту та повністю залежить від роботодавця та його дій по відношенню до працівників, втрачає підстави відстоювати свої права у судах у разі конфлікту з роботодавцем.

Також існує загроза формування недобросовісної конкуренції для тих суб'єктів господарювання, які повністю забезпечують виконання зобов'язань щодо сплати податків, охорони праці і соціального забезпечення працівників, яка призводить до погіршення бізнес-середовища та інвестиційного клімату.

За даними Державної служби статистики України [2] у 2016-2018 рр. спостерігалася тенденція до зниження неформально зайнятого населення (табл.1).

Таблиця 1.

Динаміка та структура неформально зайнятого населення в Україні у 2016-2018 рр.

	2016	2017	2018
Кількість неформально зайнятого населення віком 15-70 років - усього, тис. осіб	3961,2	3695,6	3541,3
у тому числі за видами економічної діяльності, у % до підсумку			
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	40,8	42,1	42,9
промисловість	б Продовження таблиці 1		
будівництво	15,5	16,1	15,9
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	20,9	19,6	18,2
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,5	3,3	4,2
тимчасове розміщування й організація харчування	2,6	2,4	2,2
інші види економічної діяльності	10,6	10,9	11,1

Джерело: побудовано автором на основі [2]

При цьому структура неформально зайнятого населення працездатного віку вказує на превалювання таких галузей як сільське господарство, торгівля, будівництво.

Заходам з детінізації ринку праці та боротьбі з виплатою заробітної плати «в конвертах» сьогодні ДПС приділяється значна увага. Виявлення порушників податкового законодавства в частині виплати заробітної плати є однією зі складових захисту інтересів працівників та забезпечення бюджетної і податкової безпеки. Державна податкова служба України бере участь у діяльності робочих груп, створених при облдержадміністраціях з метою виявлення найманих працівників, які працюють неофіційно, та залучення їх до оподаткування. Також значна увага надається проведенню роз'яснювальної

роботи серед роботодавців для забезпечення підвищення рівня заробітної плати найманих працівників [3].

Державна служба України з питань праці також є контролюючим органом в даному питанні. Інспектування праці здійснюється нею в межах виконання завдання щодо нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб. Нові підходи в реалізації її повноважень довели свою ефективність у вирішенні проблеми незадекларованої праці. Так, постійно зростає кількість виявлених випадків незадекларованої праці.

Відповідно до цього Державна служба України з питань праці збирає дані щодо кількості звернень громадян, планових та позапланових перевірок підприємств на предмет встановлення фактів порушення національного законодавства, видів виявлених порушень та їх кількості.

Використати цю інформацію для встановлення обсягів та характеру незадекларованої праці в Україні неможливо. Дані про перевірки не відповідають критеріям репрезентативності стосовно усього обсягу піднаглядних суб'єктів господарювання, а реєстри обробки даних про перевірки не передбачають виокремлення показників щодо різних форм прояву незадекларованої праці. Таким чином, інформація про результати перевірок свідчить більше про результати й обсяги роботи Державної служби України з питань праці, але не дають можливість оцінити реальні масштаби цих форм незадекларованої праці [4].

Державна служба України з питань праці проводить активну інформаційно-роз'яснювальну роботу, консультує роботодавців щодо застосування законодавства про працю, щоб запобігти порушенням, за які доведеться сплачувати високі штрафи. Інспектори праці беруть участь в нарадах, семінарах в установах і організаціях, на підприємствах, в публічних заходах, інформуючи громадян про

переваги офіційного працевлаштування, роботодавців – про наслідки за допуск працівника на робоче місце без укладення трудового договору [4].

Враховуючи обмежені можливості належним чином оцінювати масштаби незадекларованої праці в Україні, доцільно визнати поняття «незадекларована праця» та розробити методологію її вимірювання задля розроблення національної політики і плану дій для її подолання. Це дозволить долучитися до діалогу з країнами та організаціями ЄС щодо подолання незадекларованої праці, а також гармонізувати національні зусилля із зусиллями європейської спільноти. Це сприятиме дотриманню трудових прав і соціальних гарантій для працівників, і в той же час, подоланню недобросовісної конкуренції на ринку та усуненню фінансових ризиків для державного бюджету і системи соціального забезпечення.

Література:

1. Barannik L. Taranenko V. Undeclared labor issues in the context of social protection of the interests Ukrainian citizens. 12th International conference «Science and society». Hamilton, Canada (07.06.2019). p.260-264.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Прес-служба Державної податкової служби Україна. URL: <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/353776.html>.

4. Проект ЄС-МОП. Зміцнення адміністрації праці з метою покращення умов праці і подолання незадекларованої праці. URL: <http://dsp.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/protydija-nezadeklarovanij-praci-1.pdf>

СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІЧНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПЦІЇ «КЛУБ-ГОТЕЛЬ» В УКРАЇНІ

*Сірук А. В.,
Студентка факультету
готельно-ресторанного бізнесу
Київський університет культури
м. Київ, Україна*

Ключові слова: клуб-готель, рівень комфорту, обслуговування, концептуальний готель, типізація засобів розміщення, система «все включено».

Постановка проблеми. Однією із сучасних тенденцій розвитку сфери гостинності є поглиблення спеціалізації готельної пропозиції. Нині поряд із повно сервісними готелями активно створюються різноманітні типи засобів розміщення, які орієнтуються на обслуговування певних сегментів споживачів, наприклад молоді, сімей із дітьми, учасників конференцій, бізнесменів, відпочивальників із метою оздоровлення, автотуристів. Саме вони формують основні характеристики конкретного типу готельного підприємства: хостелу, курортного готелю, бізнес-готелю, готельно-офісного центру, санаторію, мотелю тощо.

Варто зазначити, що в теорії готельного бізнесу, крім мети відвідування туристичної дестинації, основними визначальними факторами для типізації готельних підприємств є: місцезнаходження, термін перебування гостей, режим експлуатації засобу розміщення, місткість номерного фонду, забезпечення харчуванням, цінова політика.

За ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення» в Україні є 15 типів готелів (агроготель, акватель, апарт-готель, ботель, готельно-офісний центр, бутік-готель, конгрес-готель, курортний готель, мотель, готель-люкс, готель-резиденція, паласготель, флотель, хостел), кожен із яких можна охарактеризувати за перерахованими вище факторами [1].

Проте, на наш погляд, слід ще звернути увагу на такий важливий показник гостинності, як рівень сервісу та обслуговування.

Для задоволення побажань туристів, які потребують підвищеного рівня комфорту, створюються так звані «клуб-готелі», що здобувають все більшу популярність в Україні. Тому актуальним є виявлення особливостей функціонування клуб-готелів в умовах сьогодення, а також визначення їх місця серед інших типів закладів розміщення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вченими не приділяється багато уваги вивченню аспектів, пов'язаних із появою, створенням, розвитком та функціонуванням сегменту клуб-готелів. Окремі наукові праці присвячені дослідженню формату «концептуальний готель» [2; 3; 4], виявленню спільних та відмінних рис різновидів цих готелів [5], розробленню їх класифікації [6], визначенню перспектив розвитку [7]. Проте досліджень про сутність та особливості саме клуб-готелів не вистачає, незважаючи на зростаючу популярність засобів розміщення цієї концепції

Мета статті полягає у визначенні сутності та специфічних ознак засобів розміщення типу «клуб-готель», а також у дослідженні українського досвіду їхнього функціонування на певних прикладах.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом у практиці провадження готельної справи почали з'являтися такі заклади розміщення, як клуб-готелі, які налаштовані на створення підвищеного комфорту для своїх гостей. Ідея формування справжнього сервісу базується на дослідженнях американських аналітиків, які стверджують, що:

- тільки 14% клієнтів вирішують змінити постачальника, якщо їх не влаштовує якість продукту; решта з них не задоволена саме сервісом;
- практично $\frac{3}{4}$ усіх покупок є повторними;
- витрати на залучення нового клієнта майже у 5 разів перевищують витрати на утримання вже наявного;
- компанії, які пропонують найкращий сервіс, утримують клієнтів на 50% довше, ніж їхні конкуренти [8; 9].

Готелями підвищеної комфортності за українським законодавством можуть вважатися «бутік-готель», «готель-люкс», «готель-резиденція». Офіційного терміну «клуб-готель» немає, хоча в практичній діяльності він здобуває все більше поширення. Популярність клуб-готелів спонукає багатьох власників «класичних» закладів розміщення змінювати концепцію та працювати у новому сегменті ринку готельних послуг.

Для шанувальників системи «все включено» та особливої атмосфери було створено систему клубного відпочинку. Даний туристичний тип дозвілля являє собою проживання на території готелю, включеного до клубної системи.

За визначенням І.В. Степаненко можна сказати, що клуб-готель – це великий готель, що позиціонується як розкішний, розрахований на обслуговування бізнес-еліти [7].

За результатами власного дослідження концепції «клуб-готель» вважаємо його специфічними ознаками такі:

- персоніфіковане обслуговування, висока якість надання послуг, комфортабельність, створення справжньої гостинності та затишної атмосфери, урахування будь яких побажань клієнтів та їх передбачення, прагнення досягти перевищення очікувань гостей;

- клубна картка , завдяки якій відпочиваючі стають членами обмінної системи RCI (дає можливість відвідувати готелі інших клубів в усьому світі).

- член клубу отримує можливість подорожувати щорічно в готелях, які сподобалися, в певні тижні року з величезною знижкою.

- ёспеціальні гостьові сертифікати дають право на поселення в готель клубного типу друзям власника картки.

- відповідність клубів до певних норм RCI перевіряється спеціальною комісією, що гарантує найкращий рівень якості їх послуг.

- контингент – гості із високим достатком (бізнесмени, політичні діячі, «зірки» шоу-бізнесу, спорту тощо), які прагнуть до самотності та уникають відкритої публічності;

- інфраструктура – не досить розвинута (найчастіше може

функціонувати фітнес-центр та спа-салон) через те, що додаткові послуги замовляються для кожного гостя індивідуально у сторонніх організацій (послуги перукаря, косметолога, масажиста);

– реєстрація готелю в міжнародних системах бронювання та наявність зведеної оцінки за якість обслуговування щонайменше 9 балів із 10 можливих за відгуками гостей.

Таким чином, клуб-готель можна охарактеризувати як готель, що пропонує обслуговування за найвищим розрядом, для елітних відвідувачів, що надають перевагу ексклюзивним товарам та послугам, повністю сучасний з усіма зручностями для найрізноманітніших потреб.

Рівень обслуговування в готелі залежить від його класу (HV, HV1, HV2), що в класичному розумінні відповідає кількості зірок.

Одним із факторів розвитку сегменту клуб-готелів є їх малий номерний фонд. Наприклад, в Україні малі готелі міцно зайняли свою нішу, а й стали одним із ключових моментів у сфері гостинності. Еволюція готельного бізнесу в Старому Світі привела до появи емпіричної пропорції 3:2 в обслуговуванні клієнтів великими і малими засобами розміщення, тобто більшу частину (близько 60%) постояльців обслуговують великі готелі, а 40% потоку туристів приходить на засоби розміщення малої місткості.

Для дослідження досвіду функціонування клуб-готелів України, були обрані готелі з Харківської, Івано-Франківської, Одеської та Львівської областей.

Усі досліджувані готелі розташовані у центрах великих міст та мають значну кількість відгуків гостей, опублікованих у міжнародній системі бронювання «Booking.com», що дає змогу вважати відомості про них достовірними (табл. 1) [11].

Аналіз даних табл.1 дає змогу встановити, що тільки в двох готелях (в Харкові та Яремче) є в наявності усі підрозділи інфраструктури сервісу, обрані для дослідження. Решта готелів не мають у складі послуг конференц сервісу (25%), або розгалуженої структури закладів харчування (ресторанів, барів, кафе тощо). Проте усі клуб-готелі пропонують розміщення у номерах підвищеної комфортності з індивідуальним вишуканим інтер'єром. Номери обставлені

меблями у сучасному стилі, постільна білизна, рушники та набори міні-догляду за тілом та обличчям, санвузли мають підлогу з підгрівом та оснащені електричними рушникосушарками. У закладах ресторанного господарства подаються неординарні страви. Рецепція працює цілодобово, а персонал має забезпечити виконання побажань гостей щодо надання їм додаткових послуг. Середня вартість обслуговування становить 1500грн на добу. найдешевшим є харківський готель, а найдорожчим – львівський.

Місто України	Назви клуб-готелів	Ресторан	Бар	Фітнес-зал	Паркінг	Конференц-сервіс	Вартість Проживання У номері Грн/доба
м. Львів	«Британський Клуб»	–	–	–	+	+	2000
м.Іллічівськ	«Франелія»	–	+	+	+	–	1500
м. Харків	«Клуб-готель Сафарі»	+	+	+	+	+	1000
м. Яремче	«Клуб-готель Яремче»	+	+	+	+	+	1500

Висновки. У результаті дослідження визначено сутність та основні ознаки клуб-готелів, вивчено український досвід розвитку цього типу засобів розміщення. У підсумку варто зазначити, що:

– клуб-готель – це готель з невеликим номерним фондом та підвищеним рівнем комфортності, індивідуальним та ексклюзивним сервісом, вишуканим сучасним інтер’єром та престижним (високим) рівнем цін, що, як правило не входить до готельних мереж;

– клуб-готель пропонує доволі широкий спектр додаткових послуг, проте не всі вони надаються на базі самого готелю;

– більшість клуб-готелів мають власний паркінг, конференц-сервіс та пропонують ексклюзивне меню на базі власних засобів харчування;

– клуб-готелі мають високий рівень якості надання послуг, проте не завжди він відповідає вартості обслуговування;

– останнім часом набуває обертів тенденція щодо збільшення кількості та популярності таких засобів розміщення, як клуб-готель.

Література:

1. Галасюк С.С. Структура закладів готельного господарства України: термінологічні уточнення / С.С. Галасюк // Сучасний стан та перспективи розвитку туризму: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 2-4 травня 2018 р. Чернівці: ПВКФ «Технодрук», 2018. С. 56–59.

2. Джанджугазова Е.А. Философия отелей, или новые концептуальные решения в гостиничном бизнесе / Е.А. Джанджугазова // Туризм: подготовка кадров, проблемы и перспективы развития: сборник материалов Международной научно-практической конференции. М.: Прометей, 2014. 148 с.

3. Казакова С.А. Концептуальные средства размещения как элементы креативных кластеров / С.А. Казакова, Т.М. Кривошеева / Сервис в России и за рубежом. 2015. – № 5 (61)

4. Мартышенко Н.С. Нестандартные средства размещения и их роль в формировании туристских потоков в дестинациях / Н.С. Мартышенко // Концепт. 2013. № 11 (ноябрь)

5. Степанов И.В. Концептуальные отели: научнопрактические основы функционирования / И. В. Степанов // Современные проблемы сервиса и туризма. 2010. № 2.С. 37–44.

6. Шикіна О.В. Теоретичні основи діяльності концептуальних готелів та їх класифікація / О.В. Шикіна, Г. І. Фадєєва // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. № 6 (11). С. 207–214.

7. Коваленко О.В. Концептуальні готельні комплекси України та світу: сучасний стан та перспективи розвитку / О.В. Коваленко // Молодий вчений. 2017. № 1 (41). С. 612–615.

8. Мичелли Дж. А. Ritz-Carlton: Золотой стандарт гостиничного бизнеса нового тысячелетия / Дж. А. Мичелли. М.: Эксмо, 2009. 384 с.

9. Вайнцвейг Ари. Безупречный сервис. Чтобы каждый клиент чувствовал себя королем / Ари Вайнцвейг. М.: Добрая книга, 2006. 152 с.

10. Галасюк С.С. Проблемні питання щодо статусу малих готелів в Україні / С.С. Галасюк // Економіка розвитку. 2009. № 1 (49). С. 50–54.

11. Booking.com. URL: <http://www.booking.com>.

УДК 657

Економічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА АГРАРНУ ПРОДУКЦІЮ В УКРАЇНІ

Скнаріна І.В.,

студентка ННІОАА

Корж М.А.

к. е. н., доцент кафедри економічної теорії

Університет державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

В сучасних умовах ринкових відносин, цінова політика є одним із головних елементів маркетингу. Це пов'язано, в першу чергу, з тим, що ціна є важливим інструментом у конкурентній боротьбі між суб'єктами ринку. Адже, ефективна цінова політика є важливою передумовою балансування товарного ринку (зрівнювання попиту і пропонування товарів) та досягнення підприємством своїх стратегічних цілей.

Маркетингова цінова політика – комплекс заходів фірми, до якого належать формування ціни, знижок, умов оплати за товар, реалізація якого покликана забезпечити задоволення потреб споживачів і отримання підприємством прибутку, а також виконання стратегічних завдань підприємства. Основна кінцева мета – одержання максимального прибутку. Проміжними цілями можуть бути: захист на ринку своїх позицій, вихід на ринок із новим товаром, швидке відшкодування виробничих витрат [1, с. 361].

Актуальним є питання щодо особливостей формування цінової політики в аграрному секторі. Це пояснюється тим, що окрім економічних, соціальнополітичних та технологічних умов, значний вплив на формування ціни на сільськогосподарську продукцію спричиняють погодні умови. Не менш

важливою особливістю формування ціни на сільськогосподарську продукцію є низька еластичність попиту на неї.

Варто зазначити, що в процесі ціноутворення на сільськогосподарську продукцію варто врахувати наступні чинники: попит-пропозиція, сезонність, собівартість та купівельну спроможність споживача. В свою чергу, на собівартість сільськогосподарської продукції впливають природні умови, родючість землі, технологія вирощування культур та зберігання продукції [2, с. 163].

Важливою проблемою, що залишається і на сьогодні, при ціноутворенні в сільському господарстві є нееквівалентність міжгалузевого обміну і диспаритет цін. Через відсутність еквівалентності міжгалузевого обміну сільське господарство втрачає свої активи, різко знижуються можливості не тільки розширеного, а й простого відтворення виробництва. Ця тенденція заслуговує на увагу й оцінку з огляду на необхідність втручання на державному рівні. Що стосується диспаритету цін, то основною причиною такої ситуації є непропорційність у рівнях розвитку галузей сільського господарства та промисловості, що їх обслуговують, їх економічного потенціалу, а також нерівномірність оновлення їх матеріально-технічної бази.

Ще однією особливістю ціноутворення в сільському господарстві є те, що праця на кращих за якістю землях створює додаткову продукцію – матеріальну основу диференціальної ренти. Сутність її полягає у тому, що підприємства внаслідок особливостей виробничо-розподільних відносин реалізують населенню аграрну продукцію не за середньогалузевою вартістю, а за цінами, що встановлені з урахуванням витрат виробництва на гірших за якістю та місцем розташування землях [3, с.187].

Отже, проблема формування ціни на с/г продукцію зумовлена низкою причин, серед яких: залежність від природно-кліматичних умов, сезонність виробництва більшості продукції сільського господарства; різницею в часі між виробництвом і реалізацією, що потребує певних затрат для зберігання продукції, а також різницею в умовах зберігання с/г продукції.

Література:

1. Дудяк Р. М. Сучасна маркетингова цінова політика та проблеми ціноутворення у діяльності підприємств України / Р. М. Дудяк // Вісник Львівського національного аграрного університету: Економіка АПК. – 2013. – №20(1). – С.361-367.
2. Маркетингова цінова політика: навчальний посібник / за заг. ред. Я. С. Ларіної та О.М. Барилевич – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х. : Діса-плюс, 2016. - 280 с.
3. Кит У. Стратегический управленческий учет. / У. Кит. Пер. с англ. - М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. –346 с.

УДК 657.6

Економічні науки

РОЛЬ АУДИТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУР ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА ДО ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Науковий керівник: **Таращенко Н.А.***

викладач облікових дисциплін

Торговельно-економічного коледжу КНТЕУ

Ковтун К.О., Мазуренко Н.В.,

студентки відділення фінансів,

обліку та маркетингу Торговельно-економічного коледжу КНТЕУ

м. Київ, Україна

Підприємництво у ринковій економічній системі є важливим сектором, що забезпечує задоволення суспільних потреб і насичує ринок товарами та послугами. Однак, сьогодні вітчизняне підприємництво існує в досить складних умовах економіко-політичної нестабільності та стикається зі значною кількістю проблем, які гальмують його розвиток. Під впливом податкового тиску, наявності різного роду адміністративних бар'єрів, обмеженості матеріальних, технічних, фінансових ресурсів спостерігається зниження рівня сприятливості умов для діяльності та подальшого розвитку вітчизняного підприємницького сектору.

Досить серйозною проблемою у діяльності підприємств стало загострення міжнародних політичних конфліктів, що призвели до військових дій на території нашої країни, а також зростання курсу американського долару, зниження конкурентоспроможності вітчизняних компаній на міжнародних ринках, зменшення рівня іноземних інвестицій та збільшення розміру зовнішнього боргу України.

Вплив перерахованих чинників був за останні роки вирішальним для діяльності підприємницького сектору та призвів до погіршення його фінансово-економічного стану, зниження платоспроможності та зростанню ризику банкрутства.

Для врегулювання проблеми неплатоспроможності та банкрутства до підприємств застосовуються відповідні судові та досудові процедури, такі як досудова санація, розпорядження майном, санація, ліквідація та мирова угода. Саме від ефективності та доцільності застосовуваних процедур залежить подальша доля підприємства: відновити платоспроможність та продовжити підприємницьку діяльність, забезпечуючи як власні інтереси, так і стимулюючи розвиток вітчизняної економіки взагалі, або ж бути визнаним банкрутом та ліквідованим.

В свою чергу встановити необхідність введення відповідних процедур та забезпечити їх прозорість та результативність можливо лише володіючи якісною та достатньою інформаційною базою.

Основним джерелом даних в таких умовах є система бухгалтерського обліку підприємства, яка генерує інформаційні потоки досить широкого спектру. Однак, обліково-звітна інформація, що використовується для прийняття важливих рішень в процесах відновлення платоспроможності та банкрутства, має бути повною, достовірною та надійною.

Зазначене свідчить про необхідність існування незалежного контролю за достовірністю обліково-звітних даних, їх відповідністю законодавчим нормам та внутрішнім положенням суб'єкта господарювання. Сьогодні однією з основних форм такого контролю має стати аудит, оскільки він здійснюється

незалежними компетентними спеціалістами та зможе не лише задовольнити потреби зацікавлених користувачів в отриманні впевненості у достовірності та якості існуючої обліково-звітної інформації, але й дозволить отримати додаткові специфічні послуги, наприклад, щодо встановлення глибини та причин кризи підприємства, діагностики ймовірності його банкрутства, оцінки санаційної спроможності, аналізу ефективності плану санації, перевірки достовірності ліквідаційної звітності та звітів арбітражного керуючого тощо.

Підтвердженням доцільності залучення аудиторів до процедур відновлення платоспроможності та банкрутства є й той факт, що більша частина користувачів не здатна сприймати, розуміти та вірно тлумачити обліково-звітну інформацію підприємства, а, отже, й приймати на її основі вмотивовані рішення, що для неплатоспроможного підприємства може стати основною перешкодою в процесі його фінансового оздоровлення.

Однак, й аудиторська діяльність сьогодні, щоб користуватись попитом у сфері відносин неплатоспроможності та банкрутства, масштаби яких у секторі вітчизняного підприємництва не припиняють зростати, повинна розвиватись, адаптуватись та відповідати на специфічні запити практики.

Аудит у процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства підприємств на даний момент безперечно має місце у вітчизняній практиці, однак характеризується обмеженістю послуг та відсутністю їх системності та комплексності. Москаль Н. В. [1, с. 8] зазначає, що більшість вітчизняних аудиторських фірм не виокремлює послуги для підприємств, що потрапили у кризовий стан, в залежності від діючої процедури відновлення платоспроможності та банкрутства, а велика четвірка міжнародних аудиторських фірм відносить їх до консультаційних послуг.

Разом з тим, маємо відзначити існування певних взаємопов'язаних факторів (кожен наступний фактор зумовлений попереднім), які стримують розвиток аудиторської діяльності у сфері відносин неплатоспроможності та банкрутства:

- фактор 1 – відсутність доказової бази для усвідомлення доречності, вагомості та необхідності здійснення аудиту в процедурах відновлення

платоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств як важливого чинника підвищення їх якості, результативності та законності в першу чергу представниками боржника (банкрута), його кредиторами та інвесторами, а також вітчизняними законотворцями, що іноді підсилюється низьким рівнем кваліфікації та правової грамотності учасників відносин неплатоспроможності та банкрутства;

- фактор 2 – відсутність або обмеженість фінансування аудиторських послуг в процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств;

- фактор 3 – відсутність нормативно-правового регулювання здійснення аудиту в процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства підприємств як у сфері неплатоспроможності та банкрутства, так і у сфері аудиту;

- фактор 4 – відсутність належної та систематизованої теоретико-методологічної бази та узагальнених практичних рекомендацій здійснення аудиторських послуг в процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств;

- фактор 5 – відсутність комплексу аудиторських послуг належної якості, адаптованих до специфіки кожної відповідної процедури відновлення платоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємства.

В результаті доводиться констатувати факт неспроможності на даний момент вітчизняного ринку аудиторських послуг під впливом зазначених стримуючих факторів відповідати на запити сучасної практики та неможливість задоволення у повній мірі потреб зацікавлених користувачів у процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства, застосовуваних до вітчизняних підприємств.

Підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновок, що аудиторські послуги у процедурах відновлення платоспроможності та банкрутства можуть і мають отримати подальший розвиток. Однак, така можливість буде реалізована лише шляхом усвідомлення представниками підприємства-боржника (банкрута), його кредиторами та інвесторами, а також вітчизняними законотворцями,

переваг аудиту як гаранта достовірності інформації, використовуваної в межах процедур відновлення платоспроможності та банкрутства, ефективного засобу контролю за відповідністю законодавству, а також запоруки якості, прозорості та результативності таких процедур.

Література:

1. Москаль Н.В. Аудит діяльності підприємств торгівлі за умов загрози її припинення та банкрутства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / Н.В. Москаль; Львів. комерц. акад. – Львів, 2013. – 20 с.

УДК 338.5

Економічні науки

ВПЛИВ ОФШОРНИХ КОНТРАГЕНТІВ НА ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Твердун С.О.,

студент ННІ обліку, аналізу та аудиту

Науковий керівник: Корж М.А.,

к.е.н., доцент

Університет ДФС України

м. Ірпінь, Україна

З розвитком глобалізаційних процесів трансфертне ціноутворення набуває все більшої популярності. Інтеграційні процеси пов'язують різні віддалені частини світу. Зростає кількість транснаціональних корпорацій (ТНК) а разом з ними і рівень внутрішньої організаційної транскордонної торгівлі, яка є основою трансфертного ціноутворення. На сьогодні науковці даної сфери позиціонують трансфертне ціноутворення як найбільше податкове питання, а все більше законодавств різних країн розуміє, що можна суттєво збільшити кількість податкових надходжень, провівши грамотні реформи податкової системи стосовно трансфертного ціноутворення. Так як за своєю суттю трансфертне ціноутворення пов'язане з мінімалізацією сплати податкових платежів, то розгляд його через призму проведення господарських операцій з офшорними контрагентами є досить доцільним.

В Україні податкове регулювання трансфертного ціноутворення проводиться за принципом «витягнутої руки». Відповідно до статті 39.1.2 Податкового кодексу України (ПКУ): «Обсяг оподаткованого прибутку, отриманого платником податку, який бере участь в одній чи більше контрольованих операціях, вважається таким, що відповідає принципу "витягнутої руки", якщо умови зазначених операцій не відрізняються від умов, що застосовуються між непов'язаними особами у співставних неконтрольованих операціях» [1].

Особливістю українського трансфертного законодавства щодо офшорів є те, що всі операції із країнами, що включено до переліку офшорних центрів, який публікується щорічно Кабінетом Міністрів України, підлягають обов'язковій перевірці на використання переваг трансфертного ціноутворення. Важливо, що перелік країн, що мають ставку прибуткового податку нижче 5% і тих, які вважаються офшорними зонами тісно пов'язані, що в подальшому призведе до суперечностей, адже одні й ті ж самі господарські операції будуть перевірені два рази. Відповідно до статті 39.5.2.4 ПКУ: «Контролюючий орган не має права проводити більше однієї перевірки з питань дотримання платником податків принципу "витягнутої руки" одного платника податків протягом календарного року» [1]. Тобто по факту це буде порушенням податкового законодавства з боку державних органів.

Використання офшорних контрагентів при трансфертному ціноутворенні є проблемою не лише для України а й для інших країн. Наприклад, США щороку втрачає 8% податкових платежів із-зі офшорних операцій, Франція втрачає 18%, Великобританія – 5% тощо. Для України такий показник не розраховувався. Але зважаючи на виведення капіталу до країн, які відповідно з українським законодавством не є офшорами, але світова практика включає їх до даної категорії, то величина недоотриманих податкових платежів у зв'язку з офшорами становить 20-25% [2].

Успішне податкове законодавство стосовно трансфертного ціноутворення зможе направити велику кількість податкових надходжень до державного бюджету. Наприклад, в Китаї 2004 року судом було розглянуто 978 справ щодо

використання офшорів для ухилення від сплати податків. Сума відшкодування до бюджету становила 100 млн. юанів. Після впровадження агресивної політики стосовно офшорів кількість розглянутих справ стосовно офшорів зменшилася до 157 у 2014 році [3, с. 88].

Практика застосування трансфертного ціноутворення продовжує створювати проблеми для країн, що розвиваються та зацікавлені у залученні інвестицій від мультинаціональних корпорацій, і такі мультинаціональні корпорації створюють відплив капіталу в розмірі близько 365 млрд. дол. США на рік з найбільш багатих до бідніших країн. Багаті країни теж страждають від офшорів, адже компанії мають подвійні угоди з різними контрагентами, що допомагає їм уникнути оподаткування. Також досить поширеним є підтасування цін, що суттєво збільшує прибуток [4].

Офшори стали ключовим елементом трансфертного ціноутворення у діяльності ТНК. Товари часто направляються з однієї країни в іншу, але контракти оформляються в офшорних контрагентів. Так банани у Великобританії коштують 1 фунт стерлінга за кілограм, маючи собівартість у 13 пенсів у країні походження (10 пенсів вартість продукції, 1 – робоча сила, 1 – прибуток). Проте угода укладалась в різних офшорах через що ціна штучно завищувалася (8 пенсів за надання послуг компанією з Люксембургу, 8 пенсів за використання закупівельної мережі компанії з Кайманових островів, 4 пенси за використання ірландської торгової марки і так далі). Компанії Dole, Chiquita і FreshDelMonte, які домінують у торгівлі бананами, мають сукупні продажі понад 50 млрд доларів США і отримали 1,4 млрд доларів США прибутку, а сплачено було лише 200 млн доларів США (або 14,3 % від прибутку) податків [5].

Також ефективним є застосування офшорних контрагентів для ТНК, що продають електронні товари. Так корпорації Microsoft, Google та Amazon у Європі активно використовують податкові переваги Люксембургу для зменшення податкових платежів. Ці компанії щонайменше знизили суму платежів на 500 млн. фунтів стерлінга у Великобританії.

Роблячи висновок, потрібно зазначити, що трансфертне ціноутворення є поширеним процесом у середовищі мультинаціональних компаній, оскільки дозволяє значно економити на податкових платежах. Залучення офшорних контрагентів як посередників дозволяє досягнути максимальної ефективності трансфертного ціноутворення. ТНК можуть укладати багатосторонні угоди за допомогою яких можуть підтасовувати ціни і уникати оподаткування. Іншим аспектом є штучне завищення ціни при використанні офшорних посередників, що суттєво збільшує прибуток, а в деяких випадках не впливає на розмір податкових платежів. Тому необхідно вдосконалювати трансфертне законодавство, зокрема у офшорному питанні. Адже лише тоді можна досягнути відчутного ефекту в боротьбі з використанням трансфертного ціноутворення як механізму для ухилення від сплати податків.

Література

1. Податковий кодекс України. Закон України від 01.01.2011 №2755-VI. Редакція від 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Касперович Ю.В. Напрями вдосконалення механізму трансфертного ціноутворення відповідно до Рекомендацій ОЕСР. Стратегічні пріоритети. 2015. №3. С. 86-96.
4. Petr Janský, Alex Prats. Multinational corporations and the profit-shifting lure of tax havens. Christian Aid. 2013. URL: <https://www.christianaid.org.uk/resources/about-us/multinational-corporations-and-profit-sharing-lure-tax-havens>.
5. Revealed: how multinational companies avoid the taxman. The Guardian: web-site. URL: <https://www.theguardian.com/business/2007/nov/06/19>.

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

*Тернова І. А.,**к.э.н., доцент**доцент кафедри економіки та менеджменту***Власенко В. В.,***здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»**Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна**м. Харків, Україна*

Компанії роками здійснювали інвестиції в лояльність клієнтів за допомогою програм, стимулів, операцій з обслуговування клієнтів тощо. Тим часом, не так багато уваги було приділено сегменту, який виявив прямі кореляції щодо утримання клієнтів: залучення та лояльність співробітників. Лояльність персоналу увійшла у ділове життя нових поколінь та змінила їхні робочі звички. Лояльність персоналу вже давно на порядку денному HR-фахівців і вони переконані в тому, що створення лояльності у працівників - найкраще вкладення коштів, здатне швидко і значно підвищити ефективність бізнесу. Лояльні працівники готові змиритися з тимчасовими труднощами бізнесу, прийняти необхідні організаційні зміни. Якщо у вас працюють лояльні працівники, то вони не тільки самі прагнуть якнайкраще виконати свою роботу, але, як правило, спонукають до цього і своїх колег. Лояльний працівник (а ще краще, команда лояльних співробітників) підвищить прибуток та допоможе досягти поставлених цілей.

Коли компанія вирішує найняти нових співробітників, вона навчає їх, вкладає кошти в стажування та всі необхідні технології, зрозуміло, вона очікує, що персонал залишиться на робочому місці якомога довше. Звіт про лояльність Paylab [1] за 2018 рік показує, що в цілому лояльні працівники, які працюють на одного роботодавця більше 5 років -у меншості на ринку праці і складають лише 27,5%. Найбільшу групу становлять особи, які працевлаштовані менше 2 років. На запитання співробітників, яка ідеальна тривалість часу для роботи у

одного і того ж роботодавця: найбільша група, 39% працівників, віддають перевагу періоду від 3 до 5 років. До 48% працівників вікової групи від 25 до 34 років, як правило, погоджуються з цим періодом.

Менша кількість респондентів, 26%, віддають перевагу більш тривалому періоду на 6-9 років як ідеальний період, протягом якого працівник повинен працювати для одного роботодавця. Трохи більший відсоток старших працівників у віковій групі від 45 до 55 років віддають перевагу більш тривалому періоду порівняно з іншими (35% цієї групи) [1].

Ставлення до місця роботи нового покоління Міленіалів (Millennials) - покоління Y та центеніалів (Generation) - покоління Z ще складніше, тому що вони мають тенденцію частіше розглядати свої кар'єрні виклики та шукати можливості деінде. Millennials підростаючі покоління та Generation Z мають тенденцію частіше розглядати свої проблеми в кар'єрі та шукати можливості у інших роботодавців. Покоління Z, яке зараз приєднується до ринку праці, планує коротші проміжки часу, які він бажає провести з окремими роботодавцями. Вони чудово розуміють, що під лежачий камінь вода не тече, тому готові працювати заради успіху.

Лояльність до роботодавця багато в чому залежить від кар'єрного зростання всередині компанії. Як свідчать дослідження, значно більша частка людей, які працюють на одного роботодавця більше 5 років, серед тих, хто зараз працює на нижчих, середніх та вищих керівних посадах. Це багато в чому пов'язане з тим, що цим персоналу доводилося поступово просуватися по сходах у межах своєї кар'єри. Робота на керівних посадах часто надає працівникам більш широку перспективу, можливість для реалізації в довгостроковій перспективі та привабливе поєднання матеріальної та нематеріальної мотивації.

Серед конкретних дій, що можуть вжити роботодавці, щоб довше утримати працівників наступні:

По-перше, фінансові винагороди за лояльність працівників. Серед роботодавців все ще рідко використовується фінансова винагорода за

довгострокову лояльність працівників (бонус за лояльність працівників). Ця винагорода залежить від країни та має потенціал для розвитку (табл. 1). Чи замислювали ви скільки колег у вашій компанії працюють більше 5 років. Це також є показником культури компанії та умов, які вона створює для стабілізації робочої сили.

Таблиця 1 – Кількість співробітників, що отримують бонуси за лояльність щорічно [2]

Країни	Доля винагородження серед працівників (%)
Словаччина	11,3
Чехія	12,1
Угорщина	5,0
Польща	8,3
Хорватія	18,0
Словенія	11,2
Сербія	8,6
Болгарія	10,2
Боснія і Герцеговина	6,6
Естонія	5,2
Литва	3,5
Латвія	3,2
Фінляндія	2,0

По-друге, прогрес кар'єри та особистісного розвитку. Лояльність до роботодавця багато в чому залежить від кар'єрного зростання всередині компанії. Велика частка людей, що працюють на одного роботодавця більше 5 років, серед тих, хто, зазвичай, працює на керівних посадах. Це багато в чому пов'язане з тим, що цим людям доводилося поступово просуватися по сходах під час своєї кар'єри. Робота на керівних посадах часто надає працівникам більш широку перспективу, можливість для реалізації в довгостроковій перспективі та привабливе поєднання матеріальної та нематеріальної мотивації.

По-третє, участь у житті та розвитку компанії (можливість працівникам брати активну участь у створенні цінностей та середовища компанії).

По-четверте, фокусування на «Талантах» (програми управління талантами).

По-п'яте, високий статус та вимогливе навантаження (складні проекти і клієнти, зазвичай, доручають персоналу, який вже достатньо довго працює в компанії. Це природно, тому що роботодавець знає їх справжні можливості і може оцінити, наскільки вони надійні. Ризиковано доручати складні справи новим співробітникам. Тому для персоналу, який працює певний час, існують кращі умови для професійного зростання за рахунок ускладнення поставлених завдань. Більш того, співробітники сприймають це не тільки як виклик, але і як заохочення і оцінку з боку роботодавця).

По-шосте, програми лояльності працівників (високі стандарти охорони здоров'я; додаткові дні відпустки; внесок у пенсійні заощадження; ваучери на шопінг та дозвілля; більш гнучкий графік робочого часу);

По-сьоме, людський підхід до життя працівника (дружні стосунки на робочому місці; підтримка працівників у складній життєвій ситуації) [3].

Можна також виділити найбільші проблеми персоналу:

- технічні проблеми із програмним забезпеченням та іншим офісним обладнанням;
- технічні перебої в роботі електронної пошти та офісних середовищ;
- погане спілкування з боку керівництва / недостатня підготовка та інформація;
- дезорганізовані та витрачаючі час системи та процеси;
- помилкові рішення керівництва / погане керівництво;
- відсутність гнучкості / відсутність можливостей працювати на дому;
- перевантаження роботою / недостатня кількість персоналу;
- офісна політика / фаворитизм;
- складні клієнти;
- занадто багато зустрічей [4].

Парадоксальним є факт, що більшість проблем можна легко виправити.

Таким чином, можна зробити висновок, що тільки лояльний персонал готовий творчо підходити до вирішення проблем, що виникають, а також брати на себе відповідальність, докладати всіх зусиль для досягнення цілей компанії.

Лояльні співробітники використовують всі наявні ресурси і резерви для досягнення максимально можливих результатів праці. Такий персонал за власною ініціативою буде займатися самоосвітою та, в разі необхідності, звертатися за консультацією до фахівців. Крім цього лояльність є важливою умовою безпеки будь-якої компанії.

Література:

1. Individual salary components (basic salary plus bonus). Data Research. Paylab.com. 2019. URL: <https://www.paylab.com/salary-report>
2. Daniela Beráková. Communication and Market Research Specialist with focus on Compensation & Benefits How to reward and increase employee loyalty? 2017. URL: <https://www.paylab.com/blog/reward-increase-employee-loyalty/>
3. 2018 Employee Engagement & Loyalty Statistics. Access Perks, 2019. URL: <https://blog.accessperks.com/2018-employee-engagement-loyalty-statistics#2>
4. THE 2019 EMPLOYEE ENGAGEMENT REPORT. The End of Employee Loyalty. TINYpulse, 2019. URL: <https://www.tinypulse.com/hubfs/EE%20Report%202019.pdf>

УДК 657

Економічні науки

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Трехлєбова С.І.,
магістрант ЦЗФН «Облік і оподаткування»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

Оцінка фінансового стану підприємства є невід'ємною частиною процесу керування бізнесом. У міру зростання конкуренції основні бізнес-рішення вимагають використання теоретичних і практичних методів фінансового управління для вимірювання реальної або економічної прибутковості.

Отже, кожне рішення повинно розглядатися з точки зору того, чи збільшує воно вартість підприємства або зменшує її. Фінанси діють як дзеркало,

допомагаючи керівництву і власникам об'єктивно оцінювати процеси в компанії.

Аудит фінансового стану є особливою областю аудиту і однією з форм фінансового менеджменту. Проведення фінансового аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію про фінансовий стан підприємства, прибутковість та ефективність його роботи, знайти переваги і недоліки ведення бізнесу.

До типових об'єктів фінансового аудиту можна віднести:

- річну фінансову звітність;
- фінансове планування;
- грошові розрахунки;
- калькуляцію витрат і цін;
- інвентаризацію.

В контексті ринкових відносин динамічно зростає роль сучасного аудиту в прийнятті кращих управлінських рішень, що вимагає від аудиторської спільноти постійного вдосконалення і наукового документування методології та організації аудиту.

Проблеми оцінки фінансового стану підприємства були предметом дослідження багатьох вчених, в тому числі: Юдин М.А., Шеремет А.Д., Савченко В.Я., Русак Н.О. та інші.

За часів кризи економічного зростання, збільшуються потреби пов'язані з вибором системи прийомів, методів і показників оцінки фінансового стану підприємства для загальної та якісної оцінки її фінансової діяльності.

Проблеми теоретико-методологічних основ діагностики фінансового стану підприємства знаходять своє відображення в дослідженнях вітчизняних науковців таких, як: Тютюника Ю.М., Негашева Е.В., Костирко Р.О. та інших.

Фінансовий стан формується в процесі господарської діяльності підприємства і багато в чому визначається відносинами з постачальниками, замовниками, податковими фінансовими органами, банками, акціонерами та іншими можливими партнерами.

Під фінансовим станом розуміється здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується наявністю фінансових ресурсів,

необхідних для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розташування та ефективним використанням, фінансовими відносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стабільністю.

Фінансовий стан може бути стабільним, нестабільним та кризовим. Здатність підприємства здійснювати платежі вчасно, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про її хороший фінансовий стан.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Якщо виробничі та фінансові плани успішно реалізуються, то це позитивно впливає на фінансовий стан компанії.

І навпаки, внаслідок недостатнього заповнення виробництва та реалізації продукції відбувається збільшення її собівартості, зниження доходу та суми прибутку, і як наслідок - погіршення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

Стабільне фінансове становище, у свою чергу, позитивно впливає на реалізацію виробничих планів та забезпечення виробничих потреб необхідними ресурсами.

В економічній літературі часто застосовують такі критерії оцінки діяльності підприємства, як: кредитоспроможність, платоспроможність, фінансова стійкість, ефективність використання капіталу, ліквідність, прибутковість, ефект виробничого леверджу, наявність власних джерел фінансування.

Аудит фінансової звітності є частиною контрольних процедур, необхідних кожному підприємству, щоб завоювати довіру своїх клієнтів і партнерів і забезпечити впевненість керівництва компанії в правильності результатів своєї діяльності.

Аудитор, перевіряючи фінансову звітність, висловлює свою думку про те, чи дають фінансові звіти правдиве і об'єктивне уявлення про фінансовий стан підприємства на кінець фінансового року, її результати та рух грошових коштів за рік. А також дає рекомендації щодо поліпшення бухгалтерського обліку та підвищення його ефективності.

Аудит фінансового стану включає в себе оцінку бухгалтерської та іншої економічної інформації за допомогою вивчення абсолютних показників та визначення відносин між ними.

Особливе значення в роботі аудитора має вміння читати та аналізувати фінансову звітність, оскільки використання інформації, отриманої в результаті аналізу, дозволяє провести оцінку ефективності використання ресурсів та надати оцінку динаміці змін прибутку підприємства.

Перед перевіркою і аналізом фінансового стану підприємства, аудитор повинен встановити цілі і завдання аналізу, а потім розробити детальну програму:

провести вибір методу аналізу, оптимального для досягнення цілей і завдань;

визначити інформаційну основу для проведення фінансового аналізу;

визначити критерії для прийняття рішення, в разі виявлення незвичайних коливань.

Аудитор, який проводить зовнішній аудит, робить висновки виключно на підставі публічної звітності підприємства. Тому висновки можуть бути відносно поверхові.

Внутрішній аудит базується на документах і відомостях, які не підлягають розголошенню, і на відміну від зовнішнього аудитора він зацікавлений в такій інформації, як:

- прогноз виручки;
- прогноз прибутку;
- програма введення в експлуатацію нових основних засобів;
- матеріали для порівняння аналітичних даних і виявлення помилок в фінансовій звітності.

Внутрішній аудит проводиться співробітниками підприємства і призначений для аудиту фінансового стану, джерел витрат, діагностики системи управління, виявлення резервів і надання управлінському персоналу рекомендацій щодо ефективності економіки підприємства.

Присутність відділу внутрішнього аудиту в сучасній компанії є однією з умов її успішного функціонування. Необхідною умовою якісного виконання завдання внутрішнім аудитором, це залишатися об'єктивним та не виконувати функції менеджерів.

На початковому етапі роботи внутрішнього аудиту на підприємствах, його завдання включали забезпечення фінансової безпеки підприємства, а саме контроль над активами підприємства (витратами, збитками, основними фондами) тощо.

Однак з часом функції внутрішнього аудитора почали розширюватися і сьогодні, крім оцінки достовірності фінансової інформації, аудитор повинен оцінити її обґрунтованість, а також запропонувати рекомендації щодо використання ресурсів підприємства.

Інститут внутрішній аудиторів дає таке визначення внутрішнього аудиту - це незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консалтингу, призначена для збільшення вартості та вдосконалення діяльності підприємства. Це допомагає підприємству досягти своїх цілей шляхом підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та управління [1].

Це визначення виражає основні особливості внутрішнього аудиту, такі як:

1. Об'єктивність та незалежність. Ці дві характеристики, безперечно, є обов'язковим критерієм проведення будь-якого аудиту, але внутрішній аудит може бути предметом спотворення цих якостей, оскільки аудитор працює на підприємстві на постійній основі. Таким чином, спочатку слід чітко визначити порядок подання аудитора та його неупередженість у своїх висновках, лише в цьому випадку буде надана незалежна та об'єктивна перевірка.
2. Надання гарантій та консультацій з управління. Спираючись на свою компетентність та об'єктивний аналіз, аудитор робить самостійні висновки щодо процесів діяльності підприємства, які можуть бути незамінним джерелом гарантій для управління, оскільки аудиторський звіт враховує такі важливі фактори, як функціонування корпоративного управління та ризик, система управління, ефективність служби внутрішнього контролю тощо.

3. Поліпшення діяльності підприємства - одна з головних цілей внутрішнього аудиту, оскільки аудитор оцінює ризик та виявляє слабкі сторони підприємства [2].

Джерелами інформації для проведення внутрішнього аудиту фінансового стану підприємства є:

річний публічний звіт підприємства, який включає фінансовий звіт і управлінський звіт про розвиток підприємства, а також висновок сертифікованого аудитора. Фінансова звітність складається з балансу, звіту про прибутки і збитки, звіту про рух грошових коштів, звіту про зміни у власному капіталі та приміток;

проміжні звіти про фінансову діяльність, які можуть бути підготовлені керівництвом в проміжний період і призначені для внутрішнього використання підприємством, а також для зовнішніх користувачів - банку-кредитора, інвестора. Проміжні звіти складаються з бухгалтерського балансу і деяких приміток, що відбивають окремі статті балансу. Проміжні звіти можуть бути неточними, тому що вони підготовлені виключно на основі даних бухгалтерського обліку і не включають в себе повну інвентаризацію;

- поточні дані бухгалтерського обліку.

Вищевказані джерела інформації використовуються при комплексній оцінці економічної діяльності і фінансового стану підприємства.

Внутрішній фінансовий аналіз здійснюється внутрішнім аудитором з метою планування та контролю використання фінансових ресурсів підприємства для досягнення цілей, планування та забезпечення залучення необхідних фінансових ресурсів, а також моніторингу фінансового стану підприємства.

Для визначення фінансового стану підприємства використовуються такі характеристики:

- структура капіталу та джерела капіталу підприємства;
- інтенсивність та ефективність використання капіталу;
- платоспроможність та кредитоспроможність підприємства.

Метою фінансового аналізу є визначення фінансового стану і визначення

можливості для поліпшення існуючих методів фінансового управління і поліпшення фінансового стану компанії.

Завданнями внутрішнього аудита фінансового стану є:

1. Визначити ефективність використання фінансових ресурсів шляхом аналізу фінансових результатів господарської діяльності підприємства;
2. Передбачити потенційні фінансові результати на основі поточних результатів діяльності підприємства і альтернативного використання ресурсів;
3. Розробити заходи щодо поліпшення фінансового становища і ефективності використання фінансових ресурсів.

Практиками з фінансового аналізу розроблені методи аналізу фінансової звітності, які широко використовуються у всьому світі. Найпопулярніші методи:

- горизонтальний аналіз - порівняння з попереднім періодом;
- вертикальний аналіз - аналіз структури фінансових коефіцієнтів;
- розрахунок фінансових коефіцієнтів - визначення взаємозв'язку показників;
- аналіз тенденцій - виявлення динаміки змін показників;
- порівняння економічних показників компанії з галузями та конкурентами.

Оцінка фінансового стану підприємств, що працюють в умовах ринкової економіки, на думку Завгороднього В.П., повинна проводитися за наступними напрямками:

- оцінка платоспроможності підприємства за звітний період і в динаміці;
- оцінка прибутковості підприємства;
- визначення суми оборотних коштів та її зріст;
- визначення загальних показників ліквідності;
- оцінка джерел коштів;
- розрахунок оборотності дебіторської заборгованості і запасів;
- визначення довгострокової платоспроможності;
- визначення рентабельності підприємства та факторів, що на неї впливають;

- аналіз беззбитковості підприємства [3].

Для проведення аудиту фінансового стану формуються показники балансу. На підставі отриманих показників дається висновок про платоспроможність, ліквідність та рентабельність підприємства. Розраховані показники показують дійсний стан підприємства і його можливості.

Внутрішній аудитор повинен проаналізувати кожен показник в ув'язці з іншими показниками. Аналіз необхідно проводити в зіставленні за декілька років і в зіставленні з іншими підприємствами галузі та галузевими показниками.

При визначенні критичних точок аудитор відображає їх у звіті і показує можливі шляхи вирішення щодо прийняття організаційних, технічних, технологічних та інших заходів спрямованих на виправлення стану підприємства.

Важливо, щоб аудитор в своїх висновках вказав не тільки слабкі, але і сильні сторони діяльності підприємства, дав свої рекомендації, прогноз щодо майбутнього фінансово-господарського стану.

Фінансовий стан підприємства знаходиться під впливом контрольованих ним економічних ресурсів, його фінансової структури, ліквідності і платоспроможності, а також здатності пристосовуватися до зміни в навколишньому середовищі, в якій воно діє.

Інформація про контрольовані підприємством ресурси і його здатності змінити зазначені ресурси є корисною в передбаченні грошових коштів та їх еквівалентів. Інформація про фінансову структуру необхідна для майбутніх запитів по позиковим коштам, а також запитів про те, як будуть розподілені майбутні прибутки і готівка серед тих коштів, які вкладені в підприємство.

Інформація про ліквідність і платоспроможність необхідна для передбачення здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання. Ліквідність є наявність грошових коштів в найближчому майбутньому після прийняття в розрахунок фінансових зобов'язань за звітний період. Платоспроможність визначає наявність грошових коштів для того щоб виконувати фінансові зобов'язання.

Інформація про ефективність підприємства, особливо про його прибутковість, рентабельність, потрібна в цілях оцінки можливих змін в економічних ресурсах, які доведеться надалі контролювати. В цьому відношенні важлива інформація про різноманітні показники ефективності.

Зазначена інформація цінна для визначення здатності підприємства управляти потоками грошових коштів.

Слід погодитись, що за допомогою внутрішнього аудиту проводиться детальна перевірка безпеки активів та правильного використання ресурсів підприємства, контролюється якість та відповідність, а також оцінюється надійність та справжність фінансової звітності, ризику та фінансового стану підприємства в цілому. Після проведення всіх процедур і фінансового аналізу внутрішній аудитор складає об'єктивний звіт і пропонує ряд рекомендацій щодо вирішення виявлених проблем, а також для досягнення цілей прибутковості та підвищення конкурентоспроможності.

Таким чином, наявність на підприємстві відділу внутрішнього аудиту дозволяє підвищити ефективність її конкурентоспроможності та якості продукції і послуг, що надаються.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Інституту внутрішній аудиторів [електронний ресурс]. Доступ: www.na/theiia.org.
2. Савченко В. Я. Аудит : навч. посіб. / В. Я. Савченко. - К. : КНЕУ, 2005. - 322 с.
3. Завгородный В.П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в системе управления предприятием - К.: Издательство «ВАКЛЕР», 1997 - 976 с.

ВЗАЄМОДІЯ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА КОМПАНІЙ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ НА СУЧАСНОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ

*Угрюмова Катерина Олександрівна
Краснопольський Роман Володимирович*

студенти групи ФБ-16-1

Навчально-науковий

інститут фінансів, банківської справи

Науковий керівник:

Вергелюк Юлія Юрївна,

к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

Університет державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

За останній час в Україні йдуть великі зміни в економічному положенні країни. Розвиток сектору фінансового ринку в Україні є нестабільний та непропорційний. Важливим фактором розвитку на фінансовому ринку в умовах нестабільності економіки є можливість перерозподілу ризиків. Інститути спільного інвестування (далі ІСІ) — суб'єкти фінансового ринку, які забезпечують учасникам перерозподіл ризиків. Для ефективності значного зростання інвестицій компаній є можливість передачі до спеціалізованих та досвідчених інститутів, таких як – компанія з управління активами (далі КУА). Процес взаємодії ІСІ із КУА потребує державного регулювання, тому що представляє собою складний, багатоаспектний розгляд. Саме даний процес є передумовою стимулювання інвестиційної діяльності.

Метою роботи є виявлення проблем та особливостей взаємодії ІСІ та КУА з огляду нормативно-правових засад.

Інститут спільного інвестування формувався шляхом впровадження норм міжнародного законодавства з цього і впливає державне регулювання взаємодії ІСІ та КУА. На даному етапі нормативно-правова база ІСІ повинна бути спрямована на прозорість фінансового ринку і стандартизованість вимог, якими користується інвестор та інші учасники ринку за потребами у отриманні об'єктивної та достовірної інформації про інвестиційні фонди чи продукт.

Побудована система взаємозв'язків суб'єктів діяльності ІСІ має такі особливості: можуть формувати як фізичні, так і юридичні особи, у роздільному і змішаному вигляді; формування ІСІ відбувається шляхом вкладання власних активів фізичних чи юридичних осіб; процедура із заснування та реєстрації інвестиційного фонду здійснюється під наглядом КУА; управління ІСІ повинно відбуватися строго під керівництвом КУА, а КУА здійснює управління ІСІ відповідно до законодавства України; під управлінням однієї КУА може бути не обмежена кількість ІСІ.

Беззаперечним є позитивний вплив на трансформування інвестиційної діяльності поширення ІСІ. Адже, у будь-якій країні суттєвим внутрішнім джерелом інвестицій є заощадження дрібних потенційних інвесторів, а найбільш поширеним та привабливим механізмом їх залучення до різних ланок економіки — спільне інвестування як об'єкт коштів багатьох суб'єктів з метою їх розміщення у цінні папери, що являється предметом спеціальних підприємницьких структур — інститутів спільного інвестування [1].

У світі інститут спільного інвестування має достатній обсяг інвестиційних фондів. Їхні учасники фондового ринку здійснюють нагромадження коштів інвесторів для передачі їх в управління іншому суб'єкту, що займається управлінням даними фондами.

До статті 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [2] відносять мету управління активами ІСІ: збереження реальної вартості фінансових активів та отримання прибутку. Це свідчить про те, що фондовий ринок повинен акумулювати кошти так, щоб вони швидко пересувались в обігу та приносили постійний дохід. Дані цілі є різними, але мають тісний взаємозв'язок. Хоча основним завданням є підвищення прибутку за дотриманням допустимих ризиків. Дане положення свідчить про важливість взаємодії ІСІ та КУА, тому що впливає на визначення відповідальності інших.

У володінні ІСІ є активи, які виступають предметом юридичних правовідносин інститутів при умові, що вони є суб'єктами управління активами ІСІ через КУА. Вони мають особливу фактичну та юридичну основу, що є

нестандартною до формування та приналежності об'єкта активами ІСІ. Використання їх як джерело інвестиційних ресурсів або специфічних задач, являє собою результат роботи показників венчурного ІСІ.

На практиці саме КУА управляють активами як пайових так і корпоративних ІСІ. Проте у чинному законодавстві зазначено, що управління активами інституту спільного інвестування може проводитись на договірних засадах із залученням КУА або керівним органом ІСІ.

Зазначимо, що є суб'єктна відмінність управління активами корпоративних та пайових ІСІ.

Що стосується корпоративних ІСІ то його правосуб'єктність реалізовується виключно через КУА, хоча може реалізовуватись і від імені власної юридичної особи. Цей механізм реалізується шляхом підписання договорів КУА з третіми особами предметом яких є активи корпоративного фонду та діє від імені та в інтересах таких фондів. Що ж до пайових ІСІ, то тут КУА виступають емітентами інвестиційних сертифікатів та в процесі управління активами діють від власного імені, проте зазначають реквізити пайового інвестиційного фонду. Нерухоме майно, що відноситься до активів пайового інвестиційного фонду реєструється на ім'я КУА, яка і є його розпорядником та несе за нього відповідальність. [3, с. 86]

Яка свідчить про те, що пайових ІСІ відносять до окремого незалежного суб'єкта управління активами. Вони мають функцію контролю діяльності КУА, але завдання в них обмежені, ніж у КУА, адже вони не приймають участі у реалізації та організації інвестиційної діяльності. До особливості відносять організаційну структуру пайових фондів, до них входить група незалежних один від одного компаній. Дана перевага дає змогу ефективно контролювати КУА і мінімізувати зловживання. Уповноважений орган Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі НКЦПФР) правомірно управляти активами ІСІ для КУА. Вимоги, порядок отримання ліцензії КУА встановлено у Ліцензійних умовах провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) — діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності

з управління активами) [4], які затверджено у 2013 році. Вони потребують незначних корективів, так як пройшло шість років після їх прийняття.

Отже, взаємодія між ІСІ та КУА дає позитивні наслідки для впровадження державної політики за допомогою різних форм, методів, інструментів, що не суперечать законодавству та направлене на досягнення плідної, правомірної, ефективної співпраці КУА та ІСІ в Україні. Дана співпраця являє собою процес ефективної організації, від якого залежить примноження та збереження грошових запасів інвесторів. Ефективність роботи КУА та ІСІ демонструє певні ланки довіри до самих інститутів. Тому інвесторів буде цікавити прозорість та зрозумілість роботи даних інститутів, їх діяльність. Хоча є деякі проблеми співпраці ІСІ та КУА для їх вирішення потрібний певний час, але дане вирішення проблеми дозволить стимулювати розвиток фондового ринку, що позитивно скажеться на економіці України.

Література:

1. Інститути спільного інвестування в умовах глобалізації світових фінансових ринків / В.А. Вергун, О.І. Ступницький, В.М. Коверда, Т.В. Волковинська. Серія «Міжнародний бізнес». Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 512 с.

2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III : веб-сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

3. Вергелюк Ю.Ю. Державне регулювання взаємодії інститутів спільного інвестування та компаній з управління активами в Україні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2018. Випуск №10(18). С. 82-88.

4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) — діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами): Рішення НКЦПФР від 23.07.2013 № 1281 : веб-сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-13>

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В АГРОПОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Федоровська Д.С.,

*студентка ННІ обліку, аналізу та аудиту
Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Україна*

Україна за природно-ресурсним та аграрним потенціалом посідає провідне місце у світі. На жаль, цей потенціал використовується неефективно, а агропромисловий комплекс України за рівнем розвитку відстає від передових країн світу. Саме тому одним із важливих аспектів розбудови економічних відносин є вирішення проблем ціноутворення, які мають місце у механізмі функціонування аграрного ринку. З теорії і практики розвитку економічних систем відомо, що економічні відносини у суспільстві формуються навколо ціни, яка визначає принципи і засади перерозподілу вартостей, а також рівень добробуту учасників економіки

Теоретичним і практичним питанням розвитку ціноутворення в АПК присвячені праці П. Т. Саблука, В. П. Ситника, О. М. Шпичака, М. Й. Хорунжого, В. А. Валентинова, О. М. Чечеля, О. Г. Шпикуляка, Н. А. Мазур, Л. В. Вакуленко. Позиції більшості дослідників збігаються в тому, що цінова політика в аграрному секторі має базуватися на вільному ціноутворенні в поєднанні з державним регулюванням і посиленням антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси. Вони характеризуються як широким колом проблем, що досліджуються, так і глибиною наукового аналізу.

Ціни в сільському господарстві мають велике значення для системи ціноутворення загалом. Вони є вихідними для системи цін на споживчі товари, що виробляються із сільськогосподарської сировини.

За цими цінами сільськогосподарська продукція реалізується колективними господарствами, колгоспами, фермерськими господарствами, приватним сектором державі, переробним підприємствам усіх форм власності, у торговельну мережу та безпосередньо споживачам. Такі ціни впливають на

кінцеві роздрібні ціни, темпи розвитку сільського господарства, промисловості, рівень оплати праці працівників галузі [1, с.21].

Загалом політика держави спрямована на забезпечення інтересів розвитку промисловості та сільського господарства, зростання матеріальної зацікавленості працівників сільського господарства у виробництві продукції з урахуванням потреб держави та попиту населення [1, с.25].

Система цін на продукцію сільського господарства та послуги, що надаються підприємствам цієї галузі, має сприяти розміщенню сільськогосподарського виробництва, підвищенню ефективності всіх галузей і підрозділів агропромислового комплексу (АПК), еквівалентному обміну між містом і селом. Слід відмітити відсутність стійких зв'язків між сільськогосподарськими виробниками та супермаркетами (овочевими відділами). На жаль, багато «зеленої» продукції у вітчизняній роздрібній торгівлі представлено виробниками з Туреччини, Польщі, Китаю, Голландії тощо.

Також, особливістю галузі є те, що виробництво продукції суттєво залежить від природно-кліматичних умов, а також часто спостерігаються відмінності в продуктивності худоби і земель. Виробничі витрати зумовлені як природними чинниками (клімат, рельєф, земля, опади), так і економічними (забезпеченість ресурсами, розміри виробництва, ступінь еластичності попиту та пропозицій). Саме тому аграрний сектор потребує державного регулювання, оскільки регулюючи ціни, держава здійснює вплив на відтворювальний процес у сільському господарстві.

Завдання державного регулювання цін полягає в тому, щоб не допустити високого рівня інфляції та забезпечити необхідну прибутковість виробникам сільськогосподарської продукції.

Ринкова система ціноутворення в аграрному секторі не повинна відриватися від рівня видатків виробництва та величини вартості продукції. Ціна може коливатися в певних межах: мінімальний її рівень при реалізації визначається видатками на виробництво продукції, а максимальний — попитом [2, с.79].

Розвиток цінового механізму, його удосконалення можуть забезпечити позитивні результати за умов органічного поєднання процесу ціноутворення з фінансово-бюджетною, кредитною та валютно-грошовою системами, політикою щодо підтримки цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників. Активну роль при цьому повинна відігравати держава, яка на основі економічних і адміністративних методів має забезпечити створення сприятливих умов для всіх суб'єктів підприємницької діяльності.

Взагалі засоби, які можуть застосовувати урядові органи для регулювання процесу ціноутворення, можна, спираючись на світовий досвід, класифікувати за трьома основними групами: стабілізація через позичкові ставки (застосування цільових цін, заставних цін, товарні інтервенції); обмеження пропозиції продукції; прямі компенсаційні платежі (виплата різниць між цільовою та ринковою ціною) [3, с.124].

Отже, на сучасному етапі розвитку цінової політики необхідно стабілізувати і продовжувати здійснювати економічне регулювання цін на продукцію сільського господарства та підтримку доходів аграрних товаровиробників.

Водночас, враховуючи кризову ситуацію в аграрному виробництві, в деяких випадках є доцільним застосування адміністративних методів регулювання процесу ціноутворення. Дію цінового механізму необхідно узгодити з інтересами сільськогосподарських товаровиробників.

Удосконалення механізму державного регулювання ціноутворення сприятиме збільшенню обсягів виробництва, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції, стабілізації фінансового стану аграрних формувань і забезпеченню продовольчої безпеки країни.

Література:

1. Л. С. Татянич. Особливості ціноутворення в АПК., Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 4 (28) 2014.
2. Шпикуляк О. Г. Проблеми економічних відносин в механізмі ціноутворення аграрного ринку / О. Г. Шпикуляк // Економіка АПК. — 2016. — № 10. — С. 77–82.

3. Майстро С. В. Національний аграрний ринок в умовах глобалізації : механізм державного регулювання. Монографія. / С. В. Майстро. – Х. : Магістр. – 2015. – 240 с.

УДК 336.1

Економічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Федуця В.П.,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-адміністрування,
маркетингу та менеджменту ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»;*

м. Ужгород, Україна

Пилипканич А. М.,

*магістрант спеціальності «Менеджмент»,
спеціалізація «Бізнес-адміністрування»,*

м. Ужгород, Україна.

В умовах глобалізації економіки ефективне управління фінансовою стійкістю підприємства є передумовою його довгого життєвого циклу та високого рівня конкурентоспроможності. За допомогою оцінки фінансової стійкості підприємства визначається ступінь ефективності його господарської діяльності, рівень платоспроможності та здатності відповідати за власними боргами та зобов'язаннями.

В економічній теорії отримали розвиток підходи до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства», які можна згрупувати за такими напрямками:

- 1) як стан системи (Ст. Бір, В. Даль,);
- 2) за ступенем впливу чинників економічного середовища на господарську діяльність підприємства (О. Базилінська, М. Грицюк, О. Верланов, А.І. Півень, О. Ряхнанська);
- 3) за аналізом фінансової звітності (Е. Альтман, У. Бівер, К. Ізмайлова, М.Коробов, А. Уол, Р. Фолк, Г. Фостер, А.Шеремет);
- 4) за наявністю активів (В. Родіонова);

5) за рівнем платоспроможності та економічної незалежності (Л. Богданівська, Г. Виноградов, О. Волкова, В. Ковальов, О.Кривицька).

Аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених підприємства дозволяє визначити фінансову стійкість як результат господарської діяльності підприємства, який проявляється у здатності до самоокупності, уникнення банкрутства, збереження фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансування через ефективне адаптування до нестабільного економічного середовища. Вона може мати чотири типи: абсолютна (надлишок власних та загальних коштів); нормальна (надлишок загальних коштів, а також власних та довгострокових позикових коштів над запасами підприємства); передкризовий стан (надлишок тільки загальних коштів); кризовий стан (підприємство має дефіцит коштів та знаходиться на стадії банкрутства)

Нестабільне економічне середовище вимагає від суб'єктів господарювання постійного вдосконалення концепції управління фінансовою стійкістю підприємства. Аналіз сучасних підходів її підвищення дозволяє виділити відповідні етапи такого процесу.

По-перше, визначаються напрями і значущість окремих показників забезпечення фінансової стійкості підприємства.

По-друге, проводиться діагностика фактичного стану фінансової стійкості підприємства.

По-третьє, визначаються чинники, що дестабілізують стійкість функціонування та розвитку підприємства.

По-четверте, оцінюються ключові та підсумкового індикатори фінансової стійкості підприємства. Для цього аналізуються індикатори фінансової стійкості за групами показників, визначаються ключові з них у відповідній групі показників, оцінюються ключові індикатори фінансової стійкості підприємства. Отримані дані дозволяють визначити фактичний стан підприємства: стійкий або нестійкий стан на ринку; керований або слабо керований процес розвитку підприємства; оборотна або необоротна дія дестабілізуючих чинників.

По-п'яте, вибираються методи, принципи, цілі та завдання підвищення фінансової стійкості підприємства.

Для підвищення фінансової стійкості підприємства необхідно використовувати відповідні індикатори оцінки на стратегічному та оперативному рівнях. Це пов'язано з тим, що, з одного боку, забезпечення фінансової стійкості підприємства може передбачатися в різних часових періодах (коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. З іншого, – доцільно чітко визначити зміст рівнів фінансової стійкості та відповідних компетенції в сфері управління підприємством.

Індикатори підвищення фінансової стійкості підприємства:

1. На оперативному рівні:

- оптимізація складу і структури запасів підприємств;
- зниження витрат на формування запасів;
- політика управління оборотними активами, витратами;
- забезпечення безбитковості і запасу фінансової міцності.

2. На стратегічному рівні:

- максимізації прибутку та рентабельності продукції;
- збільшення частки власних джерел фінансування;
- підвищення фінансової незалежності підприємства;
- управління структурою і вартістю капіталу;
- управління майном підприємства;
- підвищення конкурентоспроможності.

Заходами підвищення фінансової стійкості у короткостроковій перспективі можуть бути скорочення дебіторської заборгованості; збільшення власних коштів підприємства шляхом залучення інвестицій; корегування структури управління фінансами, що може сприяти ефективнішому використанню грошових ресурсів; відновлення основних засобів; скорочення короткострокових зобов'язань. Заходи підвищення фінансової стійкості підприємства у середньо- та довгострокових періодах часу мають спрямовуватися на удосконалення управління капіталом і рухом коштів у середньо- та довгостроковій перспективах, зростання якості продукції,

гнучку цінову політику, розвиток конкурентних переваг. Такі заходи дозволять спрямувати підприємство на поступове збільшення обсягів виробництва, рентабельності та забезпечення фінансової стійкості протягом тривалого періоду часу.

УДК 336.1

Економічні науки

ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Халаім В.М.

магістрант факультету економіки і менеджменту

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Правильна стратегія управління капіталом на підприємстві є запорукою його ефективного функціонування. Важливою складовою стратегії стає оптимізація структури капіталу. У наш час має значення співвідношення між власним і позиковим капіталом на підприємстві, оскільки саме від раціонального співвідношення власних і позикових коштів залежить результат діяльності на підприємстві та його стан у майбутньому. З цього постає, що завданням керівництва має бути формування найбільш прийнятної структури капіталу підприємства для ефективної діяльності [1, с.80].

Фінансово стійкий суб'єкт господарювання має можливість вчасно оновлювати основні фонди, впроваджувати нові технології, інвестувати кошти у інноваційні перетворення, повністю задовольняти свої потреби у товарно-матеріальних запасах відповідно до потреб виробництва, у встановлені строки розраховуватися за кредитними зобов'язаннями при прийнятному співвідношенні власного і позикового капіталу [2, с. 81].

Питання оптимальної структури капіталу та забезпечення фінансової стійкості підприємства тісно пов'язані. Для демонстрації цього зв'язку проведемо оцінку фінансової стійкості підприємства, зробимо відповідні висновки. Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що

характеризують ступінь забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування. Аналіз абсолютних показників полягає в тому, що трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їх формування.

Таблиця 1 – Динаміка узагальнюючого показника стійкості фінансового стану ТОВ «А» за 2015-2017 роки

Показники	2015	2016	2017	Відхилення, +,-	
				2017/2015	2017/2016
Джерела власних коштів	16432	17024	17476	1044	452
Необоротні активи	8460	11669	13242	4782	1573
Наявність власних оборотних коштів	7972	5355	4234	-3738	-1121
Наявність власних і довгострокових позикових джерел коштів для формування запасів і витрат	7972	5355	4234	-3738	-1121
Короткострокові кредити і позикові кошти (поточні зобов'язання)	7316	15335	12601	5285	-2734
Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів	15288	20690	16835	1547	-3855
Загальна величина запасів	2377	10887	4541	2164	-6346
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів	5595	-5532	-307	-5902	5225
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів	5595	-5532	-307	-5902	5225
Надлишок (+), нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів	12911	9803	12294	-617	2491
Тип фінансової стійкості	1 тип – абсолютна стійкість фінансового стану	3 – нестійке фінансове становище	3 – нестійке фінансове становище	-	-

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства

Слід відмітити, що протягом 2015-2017 років товариство має власні обігові кошти у розмірі 7972; 5355; 4234 тис. грн. відповідно. Тобто за рахунок власного капіталу повністю профінансовано необоротні активи, а залишок підприємство може спрямовувати у оборотний капітал. Проте, лише у 2015 році власних оборотних коштів достатньо для фінансування запасів підприємства, а їх надлишок складає 5595 тис. грн. Протилежна ситуація спостерігається у 2016

році, коли нестача власних оборотних коштів досягла 5532 тис. грн. У 2017 році фактично ситуацію було повністю виправлено, а нестача сягає лише 307 тис. грн. Нестача власних оборотних коштів не перекривається поточними зобов'язаннями у 2016 та 2017 роках. Відповідно у 2016-2017 році спостерігається 3 тип стійкості фінансового стану, а саме нестійке фінансове становище.

Таким чином, можемо зробити висновок, що основними напрямками забезпечення фінансової стійкості для ТОВ «А» можуть бути:

1) оптимізація структури капіталу шляхом подальшого нарощування власного капіталу підприємства за рахунок нерозподіленого прибутку або ж додаткових внесків засновників;

2) оптимізація розмірів складських запасів підприємства;

3) підтримка оптимальної структури та вартості залучених коштів у бік забезпечення їх довгостроковості та мінімальної вартості

Література:

1. Юхименко П. Теорії оптимізації структури капіталу підприємства та їх адаптація до українських економічних реалій. Банківська справа. 2010. №2-3. С.78-85.

2. Боримська К.П. Удосконалення підходів до аналізу оптимальної структури власного капіталу акціонерного товариства. Вісник ЖДТУ. 2011. №4(58). С. 23-30.

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

Шапоренко О.О.,

аспірантка Державної навчально-наукової установи

«Академія фінансового управління»

м. Київ, Україна

Відповідно до статті 20 Бюджетного кодексу України однією із складових програмно-цільового методу, що застосовується в бюджетному процесі на рівні державного та місцевих бюджетів, є результативні показники бюджетних програм [1]. Результативні показники бюджетної програми – кількісні та якісні показники, які визначають результат виконання бюджетної програми, характеризують хід її реалізації, ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник, досягнення мети бюджетної програми, виконання завдань бюджетної програми, висвітлюють обсяг і якість надання публічних послуг [2]. Варто зазначити, що лише у квітні 2019 року зазначена дефініція була сформульована у новій редакції з акцентом не тільки на відображення ходу реалізації програми, а й на результат виконання бюджетної програми та ступінь досягнення цілей державної політики [3]. Адже головним постулатом програмно-цільового методу є отримання результату від витрачених коштів.

Однак на практиці ситуація наступна:

- результативні показники бюджетних програм не відображають індикаторів із чинних галузевих стратегічних документів, що свідчить про відірваність стратегічного планування від бюджетного;
- за бюджетними програмами утримання міністерств, ЦОВВ, бюджетних установ результативні показники відображають поточну діяльність установ (кількість вхідної кореспонденції, кількість відряджень і т.д.) і не відображають користь для суспільства чи характеристику якості надання адміністративних послуг;

- за бюджетними програмами, які безпосередньо містять заходи із надання послуг населенню, програм надання державної підтримки не завжди включено результативні показники ефективності використання бюджетних коштів, а зазвичай висвітлюються кількісні та затратні індикатори;

- досить поширено, що результативні показники бюджетної програми не відповідають визначеній меті програми;

- бюджетні програми перенавантажені кількісними показниками, які не несуть відображення ніякого ефекту. За даними Аналізу результативних показників головних розпорядників бюджетних коштів у 2016–2017 роках, проведеного Офісом з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, загальна кількість результативних показників у 18 міністерствах у 2017 році становила 4 704 шт. [4];

- відсутній гендерний аспект в результативних показниках бюджетних програм;

Це зумовлено тим, що при підготовці проектів паспортів бюджетних програм державного бюджету до 2015 року усі розпорядники бюджетних коштів використовували Примірний перелік результативних показників бюджетних програм, затверджений наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 15 [5], однак цей наказ втратив чинність, але результативні показники не змінюються. Для місцевих бюджетів діє значно досконаліший Примірний перелік результативних показників бюджетних програм для місцевих бюджетів за видатками, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів, затверджений наказом Мінфіну від 27.07.2011 № 945 [6]. Вважаю, що результативні показники усіх бюджетних програм мають бути актуалізовані та переглянуті в частині зосередження уваги на показниках ефективності та якості.

Для загального удосконалення системи результативних показників бюджетних програм необхідно:

1) затвердити новий Примірний перелік результативних показників бюджетних програм (для державного бюджету), що ґрунтуватиметься на удосконалених показниках ефективності та якості, які будуть відображати не

лише рівень витрат бюджетних коштів чи витрати на одиницю продукції, а реальний результат, досягнення мети і цілей програми, вимір впливу на суспільство, рівень якості надання послуг;

2) внести норму до Бюджетного кодексу України щодо обов'язкового перенесення усіх цілей та індикаторів із стратегічних документів до паспортів бюджетних програм на відповідний період і відповідно удосконалити програмне забезпечення АІС «ГРК», де створити «прив'язку» стратегічних документів (цілей та індикаторів) та бюджетних програм (мета, напрями, результативні показники);

3) до форми паспорта бюджетної програми (пункт 11) і відповідно до форми звіту про виконання паспорта бюджетної програми (пункт 8 для державного бюджету і пункт 7 – для місцевих) додати п'яту позицію – основний результат (ефект). Така категорія результативних показників повинна містити

1–2 найпоказовіших і найвагоміших результати від реалізації програми, вплив (ефект) та користь для суспільства (рис.1).

11. Результативні показники бюджетної програми

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	Джерело інформації	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
1	затрат					
2	продукту					
3	ефективності					
4	якості					
5	основного результату (ефекту)					

12. Розподіл витратків у розрізі адміністративно-територіальних одиниць тис. гривень

Код	Назва адміністративно-територіальної одиниці	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
01	Автономна Республіка Крим			
02	Вінницька область			
03	Волинська область			
04	Дніпропетровська область			
05	Донецька область			
06	Житомирська область			
07	Закарпатська область			
08	Запорізька область			
09	Івано-Франківська область			
10	Київська область			
11	Кіровоградська область			

Рис. 1 – Пропозиції внесення змін до пункту 11 форми паспорта бюджетної програми

Результативні показники ефекту можуть бути наступні:

- економічного ефекту, тобто отримання найвагоміших економічних результатів від реалізації завдань та заходів програми, що відображаються з допомогою основних і специфічних показників, які можуть бути розраховані виходячи із державної статистичної звітності;

- технічного ефекту, що проявляється у підвищенні технічного рівня виробництва, поліпшенні параметрів техніки і технологій, будівництві нових об'єктів виробничої інфраструктури;

- **екологічного ефекту**, який виражається в обмеженні або усуненні негативного впливу на навколишнє природне середовище, в збереженні та відновленні природних ресурсів і елементів, необхідних для забезпечення життєдіяльності людини;

- соціального ефекту, що спостерігається у поліпшенні умов праці та побуту, збільшенні розмірів заробітної плати, удосконаленні структури кадрів, створенні соціальної інфраструктури.

Після запровадження вище зазначених заходів та удосконалення системи результативних показників бюджетних програм важливим етапом є проведення оцінки виконання бюджетних програм за результативними показниками, перегляд доцільності фінансування бюджетних програм, що не несуть ефекту та користі для суспільства. І застосування формального підходу у даному випадку неприпустиме.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)
2. Про результативні показники бюджетної програми: наказ Мінфіну від 10.12.2010 № 1536. URL: <http:// minfin.gov.ua>
3. Про затвердження Змін до Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм: наказ Мінфіну від 08.04.2019 № 145. URL: <http:// minfin.gov.ua>
4. Аналіз результативних показників головних розпорядників бюджетних коштів у 2016–2017 роках, підготовлений Офісом з фінансового та

економічного аналізу у Верховній Раді України. URL: <https://feao.org.ua/products/kpi/>

5. Про затвердження Примірною переліку результативних показників бюджетних програм: наказ Мінфіну від 14.01.2011 № 15 (втратив чинність).

URL: <http://rada.gov.ua>

6. Про затвердження Примірною переліку результативних показників бюджетних програм для місцевих бюджетів за видатками, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів: наказ Мінфіну від 27.07.2011 № 945. URL: <http://rada.gov.ua>

УДК 657

Економічні науки

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Щегельська А.О.,

*Студентка фінансового факультету
Університет Митної Справи та Фінансів
м. Дніпро, Україна*

Склад товарів, що підлягають акцизному податку, поряд із протилежною ставкою податку формує здатність акцизного податку як податкового інструменту. У цій ролі акцизний податок включає наповнення державного бюджету копійками, залишаючись одним із найважливіших місць у системі надходжень від державних податків [1].

Поряд з фіскальною функцією акцизний збір, як і будь-який інший податок, має регулятивне значення. Регулююча функція акцизного збору виявляється у кількох напрямках, з яких можна виділити [1]:

- вплив на виробництво та споживання акцизних товарів;
- вплив на структуру виробництва, стимулювання підвищення її ефективності, поліпшення якості продукції, поліпшення властивостей споживчого товару;
- регулювання рентабельності виробництва товарів, що підлягають

акцизному збору.

Найчисленнішою категорією нових платників акцизного податку є суб'єкти господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю акцизними товарами (пункти 212.1.11 Податкового кодексу України, ПК) [3]. Предметом акцизного збору за цією категорією є продаж акцизних товарів. Крім того, це єдина категорія, в якій акцизний збір нараховується за нижньою межею ПДВ. Відповідно до пункту 214.1.4 МС податкова база включає вартість товарів, що підлягають акцизному збору з ПДВ [3]. Ставка акцизного податку встановлюється органами місцевого самоврядування.

З 2017 року акцизний податок з повним податком було скасовано, тоді як ставки загального акцизного збору на бензин зросли [1].

У той же час, 8 лютого 2017 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 96 "Деякі питання щодо включення частини акцизного податку до тих, що виробляються в Україні та ввезені на митну територію України як самостійні - урядові бюджети », який, за прогнозами, становив 13,44%, що буде включено до конкретного акцизного податку. Частка акцизного збору на паливо стала четвертим за величиною джерелом податків у місцевих бюджетах [3].

З 2018 року встановлено графік підвищення питомих ставок акцизних тютюнових виробів та найменшого акцизного збору на акцизні тютюнові збори (з урахуванням попередньої індексації в середньому на 29,7%), а в майбутньому до 2025 р. Досягнення мінімального стандарту ЄС (90 євро) на 1000 предметів) [3].

Так, завбачено, що суми податку з урахуванням мінімального акцизного податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку на тютюнові вироби та ставок податку, діючих відповідно до норм Податкового кодексу[3], виробниками тютюнових виробів сплачуються до бюджету протягом 15 (раніше — п'яти) робочих днів після отримання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання податкової декларації. Якщо зазначений строк припадає на день наступного бюджетного року, сума акцизного податку сплачується виробниками тютюнових виробів до закінчення бюджетного року, в якому отримані марки.

Звільнено від оподаткування акцизним податком операції з передачі в межах одного підприємства підакцизної сировини для виробництва непідакцизного бензолу.

Наочно динаміка акцизного податку – на рисунку 1 [4]:

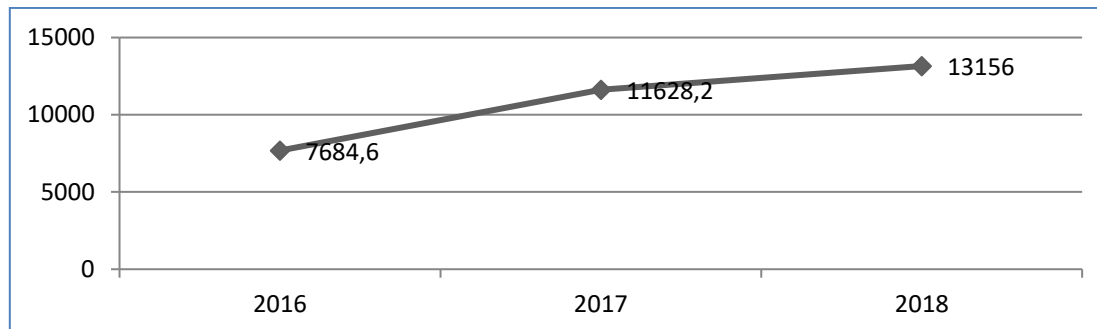

Рис.1. Динаміка акцизного податку у доходах місцевих бюджетів у 2016-2018 рр.(млн..грн.) [4].

Акцизний податок у податкових надходженнях місцевих бюджетів коливається від 7,8% у 2016 році до 6,5% у 2018 році [3].

Зважаючи на збільшення акцизних зборів у доходах місцевих бюджетів, можна стверджувати, що місцеві бюджети отримали надійне джерело надбавки до своїх доходів.

Акцизна політика повинна бути спрямована на ефективніше використання бази, поступове збільшення частки акцизного збору в ціні реалізованих товарів шляхом підвищення ставок та адаптації податкового законодавства України від акцизного збору до законодавства ЄС.

Акцизний збір, через обмежений асортимент товарів, що підлягають акцизному збору, мало впливає на загальний рівень цін в країні, але в той же час, завдяки диференційованим ставкам, він змінює структуру ринкових цін і споживання [2].

Література:

1. Акцизний контроль//Податковий, банківський, митний консультант. – 2018.
- 2.Василик О.Д. Податкова система України: Навчальний посібник.-К.: Поліграфкнига. - 2015 с. - 478.

3. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112) {Із змінами, внесеними згідно із Законами.

4. <http://cost.ua/budget/revenue/>

